

31.05.2024

POTENTIALER OG UDFORDRINGER VED SAMFUNDSTJENESTE

**ET KVALITATIVT STUDIE AF SAMFUNDSTJENESTE FRA
SAMFUNDSTJENESTESTEDETETS PERSPEKTIV**

UDARBEJDET AF: CAMILLA IRENE HANSEN - RASMUSSEN

VEJLEDER: ANNETTE OLESEN

KRIMINOLOGI, 4. SEMESTER, SPECIALE 2024

ANTAL ANSLAG: 155.221

ABSTRACT

This qualitative study seeks to examine the potentials and challenges of serving community service in Denmark. After a thorough review of accessible material from international and national research, there seems to be a tendency to overlook the perspective of the workplaces where the community service is conducted. Therefore, this study seeks to contribute to the current research by including the perspective of the community service provider on potentials and challenges on the levels of individual, workplace and society. These levels combined will answer the research question: *Which potentials and challenges does the serving of community service present - from the perspective of the community service provider?*

To answer the research question 9 interviews with workplaces that offer a place to serve community service are conducted. All interviews are transcribed and coded in NVivo through a data-driven inductive coding process. To best describe the emerging pattern of these codes it is decided to include criminological theories on *crime and punishment* by Émile Durkheim and *social support* by Francis Cullen to analyze the statements.

The results suggest that community service has the potential to benefit offenders and workplaces by fostering positive behavior, being an additional unpaid labor for the workplace and broaden the understanding of individuals who have committed criminal acts. By recognizing the individual personality and skill set of the offender, community service can be restitutive, inclusive, and meaningful. Thus, avoiding the stigma of imprisonment and contributing to society with valuable labor while maintaining contact with family, education, or workplace relations. While there may be differences in opinion regarding whether offenders of certain types of crimes are suitable for community service, the providers generally trust the judgment of the courts and correctional services. Despite facing challenges such as offenders with maladjusted attitudes and inexpedient delays in starting the service, they emphasize its value. Due to laws on confidentiality, it can be a challenge to properly introduce the offender. Many offenders choose to be open about the reason for their presence at the workplace, but there's broad consensus on not disclosing the reason for the sentence. Although there may be differing views on the significance of the embedded control function, the community service providers recognize their role in both informal and formal social control. They see it as a social responsibility to contribute and advocate for greater societal recognition of the potentials and significance of community service.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INDLEDNING	4
1.1 FORSKNINGSSPØRGSMÅL	5
2. LITTERATURGENNEMGANG	6
2.1 SØGESTRATEGI	6
2.2 SAMFUNDSTJENESTE I INTERNATIONALT PERSPEKTIV	7
2.3 SAMFUNDSTJENESTE I HOLLAND	10
2.4 SAMFUNDSTJENESTE I DANSK KONTEKST	11
2.5 SPECIALTS BIDRAG TIL EKSISTERENDE FORSKNING	14
3. METODE.....	15
3.1 FORSKNINGSDESIGN	15
3.2 DATAINDSAMLINGSMETODER	15
3.3 BEHANDLING AF INTERVIEWDATA	19
3.4 UNDERSØGELSENS VALIDITET OG RELIABILITET	22
4. TEORI	23
4.1 ÉMILE DURKHEIM: KRIMINALITET OG STRAF	23
4.2 FRANCIS CULLEN: KRIMINALITET OG BETYDNINGEN AF SOCIAL STØTTE.....	26
5. ANALYSE	30
5.1 DET INDIVIDUELLE NIVEAU: ”VI SER DEM SOM MENNESKER”	30
5.2 ARBEJDSPLADSNIVEAU: ”VI HAR ALTID BRUG FOR EKSTRA HÆNDER”	36
5.3 DET SAMFUNDSMÆSSIGE NIVEAU: ”IKKE ALLE KRIMINELLE ER FARLIGE”	48
6. DISKUSSION	56
6.1 ARBEJDSMARKED OG KONTROLFUNKTION	56
6.2 RESSOURCER I KRIMINALFORSORGEN	57
7. KONKLUSION.....	58
8. PERSPEKTIVERING.....	59
8.1 ENVIRONMENTAL, SOCIAL OG GOVERNANCE (ESG).....	60
8.2 RESTORATIVE JUSTICE.....	60
9. LITTERATURLISTE	62

1. INDLEDNING

I Danmark benyttes samfundstjeneste som et tillæg, hvor retten ikke finder at idømmelse af en betinget dom er tilstrækkelig. Samfundstjeneste gives derfor som vilkår til betinget dom, og fungerer således som et alternativ til ubetinget fængselsstraf (Clausen 2007a; Jørgensen et al., 2015). Samfundstjeneste består af ulønnet, samfundsnyttigt arbejde og kan idømmes fra 30-240 timer og kan som udgangspunkt stå i stedet for en fængselsstraf på indtil 12 måneder. Samfundstjeneste kan også bruges som alternativ til den sidste del af en ubetinget fængselsstraf. Arbejdet der udføres må ikke skabe profit eller være arbejde, som ellers ville varetages af lønnet arbejdskraft (Clausen 2007a; Kriminalforsorgen 2024). I Danmark har det været muligt at bruge sanktionen siden 1992, hvor muligheden blev lovfæstet (Jørgensen et al., 2015). Brugen af samfundstjeneste har siden 1992 været underlagt flere udvidelser og begrænsninger for dens brug. Således blev det i 2015 muligt at bruge samfundstjeneste til et bredere felt af kriminalitetstyper. Det betød i praksis, at domstolene skulle foretage en samlet vurdering af den enkelte sag, hvor typen af kriminalitet blev af mindre betydning. Dog fortsat med undtagelse af flergangsovertrædelser, voldtægt, grov narkotikakriminalitet, våbenlovsovertrædelser, organiseret – og banderelateret kriminalitet samt en række andre lovovertrædelser, hvor udgangspunktet bør være ubetinget fængsel. I 2019 blev denne praksis dog skærpet, hvorefter brugen af samfundstjeneste for sager om overtrædelse af §§244 og 245 skulle begrænses. Dette gælder særligt i forhold til gentagne voldshandlinger, tilfældig personfarlig kriminalitet og grov vold (Justitsministeriet, 2021a). Aktuelt idømmes over halvdelen, der idømmes en straf på under et år, en alternativ afsoningsform, såsom samfundstjeneste (Andersen 2024). Der er ofte tale om sager vedrørende simpel vold eller overtrædelser af færdselsloven (Kriminalforsorgen, 2024). Hvis den dømte, ikke formår at overholde de betingelser og vilkår, der er sat for udførelsen af samfundstjenesten, så kan dommen ændres til en fængselsstraf (Kriminalforsorgen, 2024).

Selvom samfundstjeneste har været en mulig sanktionsform i over 30 år, er det begrænset, hvor meget viden befolkningen har om samfundstjeneste. Når samfundstjeneste er i mediernes eller politikernes søgelys, så er det ofte fordi der er skabt negativ omtale af den alternative strafform. Dette er for nylig set i forbindelse med udførelsen af samfundstjeneste på plejehjem i Randers, som provokerede retsfølelsen hos flere parter (Trolle, 2024a). Udbredt negativ omtale kan i værste fald betyde, at befolkningens opbakning forsvinder, hvilket også betyder det kan være svært at tiltrække samfundstjenestesteder (Clausen, 2007a; Clausen, 2007b). Under samfundstjenesten kan den dømte passe arbejde, uddannelse og relationer til familien (Kriminalforsorgen, 2024), men den dømte

oplever fortsat at have modtaget en straf, som griber ind i deres hverdag. De oplever det er en mere meningsfuld og human straf end fængsel, men det er stadig en straf (Clausen 2007a; Clausen 2007b; Weaver & Armstrong 2011). Aktuelt ses, at hårdere straffe er i politisk fokus (Kirkebæk-Johansson 2022), fængslerne er overfyldte (Rockwoll Fonden 2024) og der er rekrutteringsvanskeligheder af fængselspersonale (Stie et al. 2023). Den politiske løsning ser ud til at indebære, at der åbnes nye fængselsbetjentuddannelser og nye fængsler, fremfor der kigges i retning mod alternative strafformer såsom samfundstjeneste (Kirkebæk-Johansson 2022). I Holland har de formået at mindske fængselspopulationen i et omfang, hvor de lukker fængsler og udlejer pladser til andre lande. Dette handler primært om et ændret strafferetligt fokus, som indebærer større brug af samfundstjeneste (Nørgaard 2022). Forskning tyder på, at hårdere straffe ikke har positiv effekt på kriminalitetsrecidiv (Ritzau 2022), hvorimod samfundstjeneste ser ud til at være meningsfyldt for både lovovertrædere og samfundet (Kriminalforsorgen 2019). For at sanktionen skal give mening kræver det samfundstjenestesteder af høj kvalitet - både i forhold til, at der skal være overskud til den dømte på arbejdspladsen, og der skal være indtænkt meningsfulde arbejdsopgaver for hele afsoningsperioden (Clausen 2007a; Clausen 2007b). I flerårsaftalen for kriminalforsorgen er der i 2022 åbnet op for, at private virksomheder kan blive samfundstjenestested på lige fod med offentlige og almennyttige samfundstjenesteder. Denne beslutning er truffet for at forsøge at løse kriminalforsorgens udfordringer med at finde tilstrækkeligt antal samfundstjenestesteder (Justitsministeriet, 2021b).

1.1 FORSKNINGSSPØRGSMÅL

Med udgangspunkt i ovenstående findes det relevant at belyse, hvordan samfundstjeneste beskrives af samfundstjenestestederne. Dette søges belyst gennem besvarelsen af følgende hoved- og underspørgsmål:

Hvilke potentialer og udfordringer har afsoningen af samfundstjeneste – set ud fra et samfundstjenestestedsperspektiv??

Hvilke potentialer og udfordringer har samfundstjeneste på individniveau - set ud fra et samfundstjenestestedsperspektiv?

Hvilke potentialer og udfordringer har samfundstjeneste på arbejdspladsniveau - set ud fra et samfundstjenestestedsperspektiv?

Hvilke potentialer og udfordringer har samfundstjeneste på samfunds niveau - set ud fra et samfundstjenestestedsperspektiv?

Forskningsspørgsmålene undersøges med udførelse af kvalitative interviewundersøgelser af ni informanter fordelt på frivillige, offentlige og private organisationer. Til analysen af den indsamlede empiri benyttes teori om straf, kriminalitet og social støtte. Undersøgelsen søger at skabe et bidrag til eksisterende forskning på området, hvor det udelukkende er samfundstjenestestedets perspektiv der inkluderes.

2. LITTERATURGENNEMGANG

I den følgende litteraturgennemgang beskrives først søgestrategien, herefter belyses samfundstjeneste i et internationalt perspektiv med særligt fokus på Holland og sidst belyses samfundstjeneste i dansk kontekst. Kapitlet slutes af med en beskrivelse af specialets bidrag til eksisterende forskning.

2.1 SØGESTRATEGI

I dette speciale er der anvendt litteratur fundet ved hjælp af Google Scholar, SagePub (Sage Journals), Scopus (Elsevier), Primo, ProQuest, Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab, samt kriminalforsorgens og Justitsministeriets hjemmeside. Søgningen er begrænset til at omhandle forskning vedrørende samfundstjeneste, men da der ønskes indblik i både international og national forskning måtte søgeordene for samfundstjeneste udvides. Da samfundstjeneste ikke direkte lod sig oversætte måtte søgeordene udvides til blandt andet *community sanction*, *community sentence*, *community order (CO)*, *alternative sanction*, *alternative punishment* and *non-custodial sentence*. Dette speciale ønsker særligt at inddrage empirisk materiale fra Danmark og Holland, hvorfor der er benyttet booleske-operatører som AND og OR til at fremsøge netop disse kombinationer (Rasmussen et al. 2017). Med undtagelse af den historiske udvikling i Danmark og Holland, så er anden forskning begrænset til at være udført efter 2010. Dette begrænsede udvalget af forskningsartikler væsentligt. Grundet nødvendigheden af de mange søgeord, blev en del materiale ligeledes fravalgt da de handlede om andre former for alternativ straf, såsom fodlænke, konfliktråd eller misbrugsbehandling. Der blev ligeledes frasorteret materiale vedrørende frivilligt socialt arbejde. Materialet blev fravalgt i forbindelse med gennemlæsning af abstracts. Derudover blev andre sprog end dansk, norsk, svensk og engelsk frasorteret. Som supplement til den ovenstående søgning er der benyttet kædesøgning (Rasmussen et al. 2017). Kædesøgning indebærer gennemlæsning af litteraturlister fra det fundne relevante materiale. For at undgå risikoen for en for snæver afgrænsning, er metoden brugt som ekstra søgestrategi for at sikre afdækning af emnet (Rasmussen et al. 2017).

2.2 SAMFUNDSTJENESTE I INTERNATIONALT PERSPEKTIV

I takt med stigende fængselspopulation på verdensplan, har mange lande øget brugen af samfundstjeneste, men overordnet set beskrives et behov for at opnå større forståelse for, hvordan denne alternative strafform kan være både økonomisk, politisk og menneskeligt meningsfuld (Gunnlaugsson 2021; Eaton & Mews 2019; Koops-Geuze et al. 2023; Boone 2010; Yukhnenko 2019; Hough et al. 2013; Wermink et al. 2023; Robinson 2016; Hough & Farrall 2013; Tabar 2016). I USA er fængsling den foretrukne strafform, hvilket sker med udgangspunkt i, at det menes at være den mest effektive måde at lære lovovertræderen at *"crime does not pay"* (Cullen et al. 2011, s. 485). Men forskning tyder på, at selvom fængsling i nogle tilfælde kan være eneste løsning så må det medtænkes, at *"the use of custodial sanctions may have the unanticipated consequence of making society less safe"* (Cullen et al. 2011, s. 485), hvilket skyldes konsekvenser af fængslingen og manglende resocialisering.

Et komparativt studie mellem Belgien, Holland, Spanien og Skotland søger at sammenligne strafferetslig diskurs og praksis med fokus på samfundstjeneste (Boone et al. 2010). Grundlæggende kan det siges, at samfundstjeneste ud fra en kvantitativ forståelse har været en vellykket strafmetode i alle de undersøgte lande. Samfundstjeneste opleves som en form for mellemsanktion på strafskaalen, hvor *"community service has evolved from a purely rehabilitative measure to a punishing community penalty"* (Boone et al. 2010, s. 95). Det forstås som en general tendens, at der i de undersøgte lande ses et krav om mere meningsfulde alternativer til fængsel, en holdning der ser ud til at blive delt af både offentlighed og retsvæsen. Der ses dog også selektiv brug af samfundstjeneste, hvor visse grupper af lovovertrædere ikke idømmes samfundstjeneste. Der ses således gennemgående underrepræsentation af udenlandske statsborgere samt socialt- og fysisk handicappede lovovertrædere, hvilket kan bidrage til strafferetlig stigmatisering af disse grupper. Hermed konkluderer undersøgelsen også, at kvantitativ succes ikke må forveksles med automatisk kvalitativ succes, da der også ses problematikker omkring manglende individuel opfølgning på forløb vedrørende samfundstjeneste. Det er også vigtigt at problematisere, at nogle lande forsøger at professionalisere samfundstjeneste-stederne, hvorved konceptet om en reel *samfundssanktion* hos frivillige arbejdspladser kan være på gyngende grund. Der skal naturligvis fortsat være opmærksomhed vedrørende *"(..)the limit to how much society and its component citizens can be made responsible for punishment. Moreover the risks attached to instrumentalisation of the community for criminal justice objectives must not be neglected"* (Boone et al. 2010, s. 96). Det vurderes også, at

der er en forskningsmæssig mangel på betydningen af samfundstjeneste for den der udfører den, men der mangler også opdateret viden om *"how do employers experience community service orders? Do they appreciate the work of offenders? And does the experience change their view on crime and criminals?"* (Boone et al. 2010, s. 92). Altså ses der en forskningsmæssig mangel på samfundstjenestestedernes oplevelse af samfundstjeneste.

Det er ifølge belgiske forskere vigtigt at indtænke etiske og moralske overvejelser i relation til samfundstjeneste. Dette indebærer en forståelse af, at finansielle, etiske og sikkerhedsmæssige hensyn kan besværliggøres af øget antal af fængselsindsatte. Undersøgelser kan understøtte, at alternative straffe, såsom samfundstjeneste, er mere formålstjenstlig end fængsel for de fleste dømte - særligt for unge og indsatte med psykiske udfordringer og/eller misbrugsproblematikker (Focquaert & Raine, 2012). Forskning tyder ikke på, at lange fængselsstraffe mindsker risikoen for kriminalitetsrecidiv, tværtimod tyder det på, at fængsling øger risikoen for recidiv. De fængselsløsladte skal forholde sig til en hverdag, hvor deres arbejdsliv, hverdag, familieliv og relationer er blevet afbrudt i kortere eller længere perioder. Fra et samfundsmæssigt perspektiv er fængsler omkostningstunge, både i forhold til bygninger, personale og pleje. Derudover er der omkostninger for familiemedlemmer til de indsatte. Det tyder på, at alternative straffe kan mindske recidiv og misbrug (Focquaert & Raine, 2012). Det betyder ikke, at man ikke skal indtænke ofre for kriminalitet og samfundets retsfølelse når man idømmer straf, men det kræver en balancering af netop retfærdighed for samfundet og værdighed for lovovertræderen. Derfor skal samfundstjeneste være relevant for samfundet og det er vigtigt, at den dømte har en aktiv rolle i at forsøge at ændre sin adfærd. Derudover understreges det, at når antallet af fængslede stiger, der mangler personale og ressourcer, så øges risikoen for etiske udfordringer og overtrædelse af menneskerettigheder på parametre som sikkerhed, udgang, isolering og plejebæhov. For at forstå, hvilket potentiale, der findes, så bør *"community-based sanctions need to be justified in their own right, and not merely in comparison to another, harsher type of sanction"* (Focquaert & Raine, 2012, s. 48). En problemstilling, der også deles i et amerikansk litteraturstudie. I dette studie fokuseres på, hvordan samfundstjeneste legitimeres som alternativ strafform blandt den amerikanske befolkning. Som udgangspunkt opleves fængselsstraf som en *hård* sanktion og samfundstjeneste som en *blid* sanktion, men forskerne mener der skal gøres op med den misforståelse, at fængselsstraf er *"the only real punishment"* (Cullen et al. 2016, s. 44). Altså betyder det socialt konstruerede narrativ noget for, hvordan befolkningen vurderer en strafform som egnet til at sikre retfærdighed. Selvom samfundstjeneste kan fremstå som et mildt alternativ, så er fængselsstraf dyrere og med undtagelse

af grov voldskriminalitet og gentagne lovovertrædere, så er der *"little evidence that the 'hard' punishment of a custodial stay specifically deters more than the 'soft' punishment of a community sanction."* (Cullen et al. 2016, s. 7).

Flere undersøgelser tyder på, at der er behov for at forstå samfundstjeneste i sin egen ret, fremfor udelukkende som et alternativ til fængsel. Begge afsoningsformer kan møde teoretisk modstand, hvor fængselsstraf for nogen fremhæves som det eneste effektive værn mod farlige forbrydere, er der også argumenter for det modsatte, hvor fængselsstraf indebærer en risiko for *"exposure to criminogenic risk factors"* (Andrade et al. 2021, 162). Samtidig er der i et Schweizisk randomiseret, kontrolleret eksperiment af 240 personer i hhv. samfundstjeneste og fodlænke fundet grund til at nuancere den ensidige positive diskurs der hersker om samfundstjeneste, hvor det beskrives: *"community service may (..)have several shortcomings and side effects, such as contamination by co-offenders (..) [it] may also be less beneficial in economic terms than often assumes and, eventually go along with net-widening and backlogs of defendants waiting for their turn"* (Killias et al. 2010a, s. 13). Selvom undersøgelsen også påpeger, at fodlænke kan producere net-widening, så vurderes det lettere at udvikle flere elektroniske overvågnings enheder, end at finde nye samfundstjeneste-steder i takt med udviklingen af idømmelsen af alternative strafformer (Killias et al. 2010a). Alle respondenter oplevede, at de med straffen havde betalt deres gæld til samfundet, og dem i samfundstjeneste oplevede de udførte noget meningsfuldt. På parametre som tilknytning til arbejdsmarked og familiære relationer blev fodlænke dog vurderet signifikant bedre af respondenterne. I forhold til kortere fængselsstraffe kan denne forskningsrapport heller ikke finde indikation for, at kortere fængselsstraffe skulle være mere skadelig for fremtidig arbejdshistorik og sociale relationer end samfundstjeneste (Killias et al. 2010a; Killias et al. 2010b). I en nyere britisk effektundersøgelse af straf og kriminalitetsrecidiv var konklusionen dog mere klar, hvor fængselsstraf *"fails to impact reoffending"* (Gormley et al. 2022, s. 38). Når alle former for alternativ straf sammenlignes, så er det samfundstjeneste, der ser ud til at have *"the most positive outcomes in reducing recidivism"* (Gormley et al. 2022, s. 43). Det pointeres dog også, at der fortsat er kriminalitet, som givetvis må idømmes lange fængselsstraffe, og der ses da også mindre kriminalitetsrecidiv hos individer med meget lange straffe, men dette tillægges en naturlig aldersbegrænsning for de løsladte (Gormley et al. 2022). I en britisk befolkningsafstemning i 2010 var holdningerne til samfundstjeneste splittet. Således var halvdelen imod øget brug af samfundstjeneste, en fjerdedel mente ikke det var en brugbar strafform og kun en fjerdedel mente, at samfundstjeneste havde potentiale til at mindske kriminalitetsrecidiv. Undersøgelsen pointerer, at den manglende tiltro til samfundstjeneste, skyldes manglende viden og

forståelse for strafformen. Der er grund til at mene at *"increasing people's understanding of community sentences increases their confidence in them"* (Centre for Social Justice, 2014, s. 21). Udover at øge opmærksomheden på samfundstjeneste finder undersøgelsen, at der bør være fokus på at øge kvaliteten af samfundstjenestestederne, men også på at øge udbuddet så afsoneren har mindre ventetid inden opstart. Faktisk vurderes det, at kriminalitetsrecidiv hos personer idømt samfundstjeneste, ofte foregår inden de reelt er begyndt at udføre det ulønnede arbejde (Centre for Social Justice 2014; Bowen 2020). I Holland har de også fundet, at samfundstjeneste har positiv effekt på mange aspekter i forhold til personer, der modtager en fængselsstraf (Wermink et al. 2010; Muiluvori 2001).

2.3 SAMFUNDSTJENESTE I HOLLAND

I Holland deler forskningsresultater ikke samme skepsis omkring den positive effekt af samfundstjeneste fremfor fængselsafsoning som det ses ovenstående i Schweiz. Dette menes blandt andet at skyldes, at forskning hidtil har været udført på for små stikprøvestørrelser (Koops-Geuze et al. 2023). Et longitudinalt studie af kriminalitetsrecidiv blandt 4.246 dømte fandt, at personer i samfundstjeneste havde signifikant lavere kriminalitetsrecidiv end blandt afsonere af korte fængselsstraffe både på kort- og lang sigt (Wermink et al. 2010). Sammenlignet med førstegangsafsonere af en kort fængselsstraf har personer i samfundstjeneste 46.8 % mindre risiko for kriminalitetsrecidiv efter 5 år. Særligt ses den signifikante forskel i relation til risikoen for recidiv til indbrud og voldelige forbrydelser. Forskerne pointerer, at selvom der kan være bias forbundet med undersøgelsen, såsom at den ikke er randomiseret, så bør politikerne medtænke, at samfundstjeneste umiddelbart nedbringer risikoen for kriminalitetsrecidiv på kort- og lang sigt, er mindre økonomisk omkostningstung og giver bedre mulighed for, at den dømte bliver en bidragende del til samfundet. Men det skal dog ikke forglemmes, at fængselsstraf generelt opfattes som det mest effektive middel til afskrækkelse af særligt førstegangsløvovertredere. Dertil kommer at ofre for kriminalitet ikke nødvendigvis føler, at samfundstjeneste er tilstrækkelig straf (Wermink et al. 2010). I nyere forskning blandt over 4000 unge hollændere er det også konklusionen, at samfundstjeneste signifikant mindsker risikoen for kriminalitetsrecidiv sammenlignet med fængselsstraf i Holland. Undersøgelsen fandt derudover en tendens til, at der i tilfælde med kriminalitetsrecidiv var tale om mindre alvorlige lovovertrædelser hos dem, der senest havde afsonet en straf ved samfundstjeneste (Koops-Geuze et al. 2023).

Siden 1988 har den hollandske strafferet været af interesse for resten af verden, hvor Holland dengang blev beskrevet som særligt tolerante i forhold til deres måde at håndtere kriminalitet (Swanningen 1993). Holland har efter 1988 oplevet perioder med opadgående kurver for antal fængslede, men siden 2005 har kurven kun været nedadgående. Fra perioden 2005 til 2015 ses således en nedgang i antallet af fængslede med 44 %, hvor et hollandsk litteraturstudie forsøger at belyse årsagen til dette drastiske fald i indsatte (Boone et al. 2020). Faldet i fængslede har betydet, at den hollandske regering er begyndt at lukke fængsler, for i stedet at lave skoler, hoteller eller lignende. Forklaringen menes blandt andet at skyldes, at Holland opleves at være et sikkert land, der har afslappede holdninger til narkotikalovgivning samt fokus på rehabilitering og alternative afsoningsformer fremfor straf. Boone et al. (2020) fandt 4 fremherskende forklaringer på faldet i fængselsindsatte: Generelle ændringer i kriminelle handlinger (antal og art); ændringer i retsprocessen; ændringer i domsafsigelser og ændringer i mulighederne for at idømme alternativ straf. Studiet beskriver videre, at en del af årsagen til nedgangen i antallet af indsatte, skal findes i ændringer af lovgivning om ikke-frihedsberøvende straffe, såsom samfundstjeneste. Her er det muligt at afgøre sager på niveau af anklagemyndigheden og forkorte sagsbehandlingstiden, hvilket vil bringe færre sager for en domstol og dermed også give færre domsafsigelser om fængselsstraf. Der ses i Holland en generel nedgang i alle former for domsafsigelser, og en øgning i frifindelser, dog ikke i forhold til betinget samfundstjeneste, som er mere en fordoblet fra 1800 til 4400 afsigelse til samfundstjeneste årligt i perioden fra 2005-2016. Konklusionen er at forklaringen på nedgangen i fængselsindsatte i Holland er en blanding af: Mindre kriminalitet; stabil opklaringsprocent hos politiet; færre sager, der sendes til domstolene af anklagemyndigheden; reduceret straflængde samt øget antal frifindelser (Boone et al. 2020).

2.4 SAMFUNDSTJENESTE I DANSK KONTEKST

Samfundstjeneste kan idømmes for principielt alle former for kriminalitet, som kan give mindre end 12 måneders fængselsstraf (Andersen, 2012). Det er op til den enkelte dommer at udvise varsomhed i forhold til sager, som kan påvirke befolkningens retsfølelse, såsom ved seksuelle forbrydelser. Det er også op til den enkelte dommer at vurdere, hvor mange timer der vurderes passende som straf. Der kan idømmes samfundstjeneste mellem 30 og 240 timer og arbejdet skal udføres på arbejdspladser, hvor arbejdet giver værdi til det danske samfund, eksempelvis på biblioteker, ældrecentre eller børnehaver. Personen i samfundstjeneste må ikke tage arbejde fra betalt personale, men må gerne supplere arbejdet (Andersen, 2012; Klement 2015). Selvom det statistisk set ser ud til samfundstjeneste kan mindske risikoen for kriminalitetsrecidiv, så vurderes det at handle om, at det

er de mest velfungerende og ressourcestærke, der bliver erklæret egnet til samfundstjeneste (Clausen 2007b; Andersen 2012; Andersen 2024; Klement & Pedersen 2014). Der vurderes dog, at samfundstjeneste er mere formålstjenestligt end fængsel på andre parametre såsom relationer til arbejde, uddannelse og familie (Clausen 2007b; Klement & Pedersen 2014; Andersen 2024) og så vurderes det at være en billigere afsoningsform (Andersen 2024). Fængselsophold vurderes desuden at have indlejret en højere risiko for negativ påvirkning af pro-kriminelle holdninger fra andre indsatte (Klement & Pedersen 2014). Det ser også ud til samfundstjeneste kan øge de dømtes indkomstmuligheder på sigt og mindske risikoen for langvarigt behov for sociale ydelser (Andersen 2012). Sidstnævnte vurderes med udgangspunkt i, at fængselsløsladte oplever massiv stigmatisering på arbejdsmarkedet, hvor arbejdsmarkedet vurderes at have større aversion mod fængselsløsladte end personer, der har udført samfundstjeneste. Selvom begge har en plettet straffeattest, så er samfundet mere tilbøjelig til at vurdere *"prison stay as a stronger marker of a bad personality than a non-custodial sentence"* (Andersen 2012, s. 8). Ifølge Andersen (2024) giver det mening at fortsætte en udvikling, hvor flere og flere idømmes alternative afsoningsformer, men det må også give anledning til en refleksion over, hvordan afsonerne udvælges til eksempelvis samfundstjeneste. Fordi det særligt er de ressourcestærke med højest uddannelse og indkomst, der udvælges til alternative afsoningsformer, ses der udfordringer omkring reel lighed for loven. På den anden side så vil en ændring i udvælgelsesmetoden betyde, at personer med højere risiko for kriminalitetsrecidiv kan idømmes samfundstjeneste, og på den måde afsones ude i samfundet fremfor i fængsel (Andersen, 2024)

Jørgensen et al. (2015) har lavet en forskningsoversigt over gennemførte effektevalueringer af samfundstjeneste i Danmark. Flere evalueringer giver udtryk for, at årsagen til mindsket kriminalitetsrecidiv for samfundstjeneste sammenlignet med fængselsstraf skyldes, at det er de mest velfungerende der vurderes egnet til samfundstjeneste. Derfor udfører Klement og Pedersen (2014) en undersøgelse med eksperimentelgruppe og kontrolgruppe, hvor alle er vurderet egnet til samfundstjeneste, men idømt hhv. samfundstjeneste og ubetinget dom for lignende kriminalitet. Evalueringen fandt, at personer idømt samfundstjeneste frem for ubetinget straf *"i ringere grad begår ny kriminalitet, der fører til en fældende strafferetlig afgørelse, i ringere grad begår kriminalitet, der fører til en betinget eller ubetinget frihedsstraf, og i ringere grad begår så alvorlig kriminalitet, at de får en ubetinget straf."* (Klement & Pedersen, 2014, s. 2) Undersøgelsen finder, at 3 år efter at have modtaget en dom med vilkår om samfundstjeneste i stedet for ubetinget frihedsstraf, er

sandsynligheden for kriminalitetsrecidiv til alvorlig kriminalitet, mindsket med 39 % (Klement & Pedersen 2014).

Clausen (2007b) har i en effektundersøgelse beskrevet de forskellige kriterier for at idømmes samfundstjeneste og har også interesseret sig for samfundstjenestestedernes syn på samfundstjeneste. Kriminalforsorgen skal ud fra en personundersøgelse vurdere om den tiltalte er egnet til samfundstjeneste. For at kunne blive vurderet egnet til samfundstjeneste er der fokus på den tiltaltes evne til at overholde struktur, aftaler og fremtræde stabil på et samfundstjenestested. Men også psykisk sygdom, misbrug og sociale forhold såsom tilknytning til arbejdsmarkedet, fast bolig, og familiære relationer kan være i fokus. Kriminalforsorgen inddrager ikke kriminalitetens art i deres vurdering, da det er op til dommeren, men i tilfælde med sædelighedskriminalitet kan det alligevel få betydning for egnethedsvurderingen, da det kan være besværligt at finde et samfundstjenestested, der vil tage imod den dømte (Clausen 2007b). Når sagen havner i retssalen, kan der for nogens vedkommende have været en forudgående ventetid på op til 2½ år, hvilket kan have sat de sigtedes liv på uhensigtsmæssig stand-by. Der er ingen krav til det arbejde, der skal udføres under samfundstjeneste, andet end det så vidt muligt skal være meningsfuldt for begge parter, men ikke egentlig profitkabende for arbejdspladsen. Det skal forstås som en mulighed for ekstra arbejde ”*som ellers ikke bliver lavet eller en ekstra hånd*” (Clausen 2007b, s. 178). Når samfundstjenestestederne skal beskrive, hvorfor de melder sig som samfundstjenestested, så er det både fordi de har nogle arbejdsopgaver de ønsker at få løst ved brug af gratis arbejdskraft, men det er også fordi de mener samfundstjeneste er en meningsfuld afsoningsform, som kan være med til at give de indsatte en ny chance i livet og samtidig løser en samfundsopgave. Det betyder også noget for samfundstjenestestederne, hvis de kan være med til at holde en person ude af fængsel (Clausen 2007b). Susanne Clausen (2007a) beskriver, hvordan lovændringer for udvidelse af samfundstjeneste i 90’erne og start 00’erne har virket som naturlige eksperimenter. Det viste sig, at der var lavere risiko for fornyet kriminalitet blandt dem, der blev idømt samfundstjeneste fremfor fængselsstraf, dog særligt for unge personer dømt for trafikforseelser, samt personer dømt for voldelig kriminalitet, som var uden tilknytning til arbejdsmarkedet (Clausen 2007a; Andersen 2012). Da det vil være de mest velfungerende, der vurderes egnet til samfundstjeneste er det svært at sammenligne kriminalitetsrecidiv med fængslede. Men når der tages højde for kriminalitetshistorik og socioøkonomiske forskelle igennem et kvasi-eksperimentelt design, så giver det alligevel mening at fokusere på de positive effekter af samfundstjeneste, da: ”*samfundstjeneste i mindre grad end fængselsstraf ødelægger personens sociale bånd til samfundet – tab af arbejde, bolig, familie mv. i*

forbindelse med en afsoning – mens det omvendt også kan formodes at selve samfundstjenesten – udførelsen af det samfundsnyttige arbejde og kontakten til nye arbejdspladser – kan styrke personens sociale bånd” (Clausen 2007a, s. 114).

2.5 SPECIALTS BIDRAG TIL EKSISTERENDE FORSKNING

Som det ses af ovenstående internationale- og nationale litteraturgennemgang, er forskning ofte rettet mod at sammenligne samfundstjeneste med fængselsstraf. Derfor er det ofte de strafferetslige konsekvenser for den dømte, betydning for risikoen for kriminalitetsrecidiv, offerets følelse af retfærdighed og samfundets retsfølelse, der er i fokus. Men forskning tyder på, at samfundstjeneste har mange andre positive aspekter, såsom bedre relationer til arbejde, uddannelse og familie. Det er derudover en billigere løsning end fængsel, som samtidig kan afhjælpe plads- og ressourcemangel i fængslerne.

Men der er ifølge både international og national forskning brug for at udvide befolkningens forståelse for samfundstjeneste som sanktion, hvilket også kan bidrage til, at flere arbejdspladser ønsker at blive samfundstjenestested. Da der ser ud til at være en mangel på forskning fra samfundstjenestestedernes perspektiv, så vil dette være fokus i dette speciale. Clausen (2007b) har inddraget samfundstjenestestedernes oplevelser med samfundstjeneste, men der er siden da sket stor udvikling på det politiske og juridiske område. Derfor vil dette speciale bidrage med et nutidigt blik på, hvordan samfundstjenestestederne oplever afsoningen af samfundstjeneste, hvilken betydning det har for dem som arbejdsplads, samt hvilken betydning det har for deres oplevelse af straf og personer, der har udført kriminelle handlinger. Derudover vil dette speciale også interessere sig for, hvordan samfundstjenestestederne oplever at være led i straffuldbyrdelsen for danske borgere, og hvad de tænker om udviklingen af den samfundsmæssige forståelse af samfundstjeneste.

3. METODE

I dette kapitel belyses det induktive forskningsdesign. Først uddybes den kvalitative dataindsamling i form af det semistrukturerede interview, dernæst beskrives udvælgelse af informanter og udførelse af interviews. Slutteligt beskrives behandling af interviewdata, transskribering og kodning samt overvejelser omkring undersøgelsens validitet og reliabilitet.

3.1 FORSKNINGSDESIGN

Som beskrevet i indledningen ønsker dette speciale at belyse, hvordan samfundstjeneste-stederne oplever at have personer i samfundstjeneste, herunder hvad deres bevæggrunde er for at stille sig til rådighed for kriminalforsorgen, hvad deres holdning er til samfundstjeneste, og hvordan de eventuelt ønsker at se en udvikling på området. Potentialer og udfordringer belyses ud fra samfundstjenestestedets perspektiv, og stederne bidrager således med deres syn på betydningen af samfundstjeneste for individ, arbejdsplads og samfund. Fordi specialet har som formål at belyse samfundstjeneste-stedernes oplevelse, er der benyttet kvalitative semistrukturerede interviews og en induktiv tilgang (Andersen et al. 2020a). Det betyder således, at ingen teoretiske perspektiver er udvalgt forud for indsamling af empiri, men som led i udarbejdelsen af interviewguiderne er teori om blandt andet strafforståelse inkluderet for at danne en ramme for spørgsmålene. Dette stemmer overens med, at de fleste forskningsprojekter forventes at indeholde elementer fra både den induktive og deduktive tilgang (Andersen et al. 2020a)

3.2 DATAINDSAMLINGSMETODER

SEMISTRUKTUREREDE KVALITATIVE INTERVIEWS

I dette speciale er det semistrukturerede interview benyttet til at belyse forskningsspørgsmålene. Ved at benytte semistrukturerede kvalitative interviews er det muligt at indhente ”*beskrivelser af den interviewedes livsverden, så man kan fortolke meningen af de beskrevne fænomener med henblik på at forstå den interviewedes livsverden*” (Kruuse 2012, s. 24). Ved at benytte et semistruktureret interview sikres det at ønskede emner inddrages og belyses i interviewet, men for at sikre, at den interviewedes livsverden kan udfolde sig, må interviewguiden ikke være afgrænset og lukket. Det semistrukturerede interview sikrer desuden en fleksibel struktur, hvor interviewets retning og indhold til dels afhænger af de svar og reaktioner, der kommer fra informanterne (Riis 2004). Der er udført 9

interviews med enkeltpersoner. Der har ikke været behov for at ændre meget i interviewguiden for at tilpasse til de enkelte informanter. Dog er to informanter relateret til plejesektoren, hvor den ene direkte er involveret i den mediedækkede sag om samfundstjeneste på plejehjem i Randers, og derfor er der i disse interviewguides inddraget ekstra spørgsmål vedrørende denne sag. Se eksempel på interviewguide i bilag 1.

UDVÆLGELSE OG PRÆSENTATION AF INFORMANTER

Der er i dette speciale anvendt 9 informanter. Informanterne fordeler sig på plejecentre, sociale væresteder, retshjælp, genbrugsbutik og dyreinternat. Informanterne har arbejdsfunktion som både frivillige, medarbejdere, daglige ledere og organisationschef. Som tidligere beskrevet er det ikke alle arbejdspladser, der offentliggør, at der er mulighed for at udføre samfundstjeneste hos dem, hvilket har besværliggjort processen med at finde informanter. Derfor har Kriminalforsorgen været behjælpelig med at sende kontaktinformationer på nogle af deres samarbejdspartnere. Det er desuden forsøgt at kontakte diverse private virksomheder for interview, men der har ikke været nogen respons på henvendelserne. Der er dog 2 selvejende institutioner blandt de inkluderede arbejdspladser i denne undersøgelse, hvorfor der er informanter fra frivillige, offentlige og privatejede virksomheder i denne undersøgelse. Der må forventes et vist bortfald i informanter og da det først er de seneste år private virksomheder har haft mulighed for at tilbyde samfundstjeneste, så vurderes det, at de inkluderede informanter (frivillige, offentlige og privatejede) dækker et bredt udvalg af samfundstjenestesteder og derfor vurderes den manglende respons ikke skævvridende i forhold til forskningsspørgsmålene (Riis 2004). Efter de 9 interviews er det besluttet at afslutte dataindsamlingen grundet tidsafgrænsninger for specialet. Det er i løbet af undersøgelsen forsøgt at få kontakt til børnehaver, der offentligt har udtrykt deres undring over, at den respektive kommune havde besluttet at forbyde samfundstjeneste i børnehaver (BUPL, 2003). Det har dog ikke været muligt at få kontakt til den omtalte børnehaver, eller andre børnehaver, som kunne være interesserede i at deltage i et interview. I nedenstående tabel 1 ses en oversigt over informanter, deres arbejdsplads, deres arbejdsområde, deres arbejdsfunktion samt interviewenes varighed. Informanternes fulde navne står i tabellen, men i analysen er det for læsevenligheden valgt kun at bruge deres fornavn.

Tabel 1: Tabel over interviewpersoner (alle transskriberinger er samlet i bilag 2)

Informant	Arbejdsplads	Arbejdsområde	Arbejdsfunktion	Interviewets varighed
Allan Majholm	Cafe Parasollen	Værested for ensomme, udsatte og psykisk sårbare. Selvejende, samarbejde med KFUM.	Leder	35:36 min.
Mikkel Graversen	Randers Kommune,	Ældrecentret, Thors Bakke.	Centerleder	58:05 min.
Mette Fenger	Livsværkstederne, Gellerup	Sociale- og beskæftigelsesrettede tilbud for socialt udsatte. Selvejende, samarbejde med KFUM.	Leder	35: 23 min.
Julie Jørgensen	Den Sociale Retshjælps Fond, København	Nonprofit organisation som yder retshjælp og gældsrådgivning.	Projekt- og daglig leder	47:08 min.
Peter Laursen	Århus Kommune	Plejecenter, Ceres Huset	Centerleder	40:58 min.
Lis Rylev	Kirkens Korshær	Genbrugsbutik, der er med til at finansiere det sociale arbejde i Danmark.	Frivillig. Ansvarlig for samfundstjeneste.	29:54 min.
Lone Zeidan	Det Blå Sted	Blå Kors. Værested for mennesker med psykiske, sociale eller sundhedsmæssige problemer.	Ansvarlig for samfundstjeneste	20.59 min.
Susanne Justesen	Dyrenes Beskyttelse	Dansk Dyreværn, dyrebekyttelsesorganisation i Århus	Daglig leder	23:45 min.
Peter Dexters	Cafe Exit, København	Tilbyder råd og vejledning til nuværende og tidligere indsatte.	Organisationschef	57:52 min.

Kilde: Egen tilvirkning, 2024

UDFØRELSE AF INTERVIEWS

Alle interviews er afholdt enten telefonisk eller online via teams videoopkald, dette er gjort efter informanternes eget ønske, grundet logistiske udfordringer eller af hensyn til informanternes planlægning af arbejdsdagen. Interviewene var rammesat til at vare ca. 1 time, hvilket alle interviews har holdt sig indenfor. Enkelte interview er afholdt af kortere varighed efter informanternes ønske. Alle interviews er optaget på diktafon, hvilket vil uddybes senere i dette metodeafsnit.

Alle interviews er indledt med en form for rammesætning, hvor der i en indledende *briefing* uddybes hvad formålet er med interviewet, hvilket formål diktafonen har og hvor længe interviewet er rammesat til. Informanterne er ligeledes informeret om deres mulighed for anonymisering, hvilket ingen af respondenterne ønskede at benytte sig af. Flere informanter giver udtryk for, at de mener det er vigtigt, at andre kan se, hvilke steder der har erfaring med samfundstjeneste. Selvom der indledningsvis, og løbende i interviewet er opfordret til, at informanterne uddyber deres egne tanker og overvejelser, så indebærer et vellykket interview også, at der afsluttes med en *debriefing*, hvor informanten får mulighed for at tilføje, hvis der skulle være kommentarer eller udækkede emner de ønsker belyst (Harrits et al. 2020; Kvale & Brinkmann, 2015).

Alle interview er efter rammesætningen indledt med åbne spørgsmål (Riis 2004), der dels bruges til at informanterne informerer om, hvem de er og besvarer spørgsmål som ”*Kan du fortælle lidt om din rolle i den organisation, hvor du arbejder?*”, men det bruges også for at give informanten mulighed for at finde sig til rette i interviewsituationen. Når den indledende basisviden om informanten var kortlagt, blev informanterne bedt om at besvare spørgsmål relateret til samfundstjeneste i deres regi. Dette blev som regel indledt med åbne spørgsmål som ”*Hvilke opgaver udfører personer i samfundstjeneste hos jer?*”. Afslutningsvis blev der stillet spørgsmål relateret til informantens holdning til brugen af samfundstjeneste generelt i samfundet. Det var kendetegnende for alle informanter, at de fandt det interessant at være med til at belyse emnet, og de gav udtryk for det betød noget at blive hørt og set omkring den samfundsopgave de oplever at udføre. Der var også behov for at stille opfølgende spørgsmål og bede om uddybninger af kommentarer, hvilket er en kendetegnende mulighed ved semistrukturerede interviews. Ligeledes er det løbende sikret, at information er forstået korrekt, dette gøres ved at stille spørgsmål som ”*Det jeg hører dig sige er (..) Er det korrekt forstået?*”. Da det ønskes at få informanternes nuancering og erfaringer udfoldet, så er det vigtigt at benytte aktiv lytning, altså at man aktivt og koncentreret lytter til, hvad informanterne siger (Harrits et al. 2020)

3.3 BEHANDLING AF INTERVIEWDATA

INDSAMLING OG OPBEVARING AF DATA

Alle interview er optaget på diktafon. Alle informanter har accepteret at blive lydoptaget, og de er indforstået med, at alle lydfiler vil blive gemt til efter forsvaret af specialet, for at vejleder og censor har mulighed for at få adgang til dem i forbindelse med vejledning og eksamen. Det pålægger den dataansvarlig at sikre at lydfilerne opbevares sikkert og at lydfilerne destrueres efter endt brug (persondata.aau.dk 2024; Datatilsynet 2021).

Lydoptagelser, kan i modsætning til fysisk fremmøde eller videooptagelse, ikke belyse den fysiske og sociale atmosfære, der er til stede i rummet under interviewet, men det er muligt at gemme viden om informantens kropssprog, mimik og stemning i erindringerne hos interviewerens (Kvale & Brinkmann 2015). Fordi interviewene er foretaget alene, så viste det sig dog svært at holde styr på spørgsmål, noter og samtidig huske information om stemningen i de enkelte interview. Denne kunne dog hurtigt fremkaldes i forbindelse med transskription af alle interviews. Som dataansvarlig skal det sikres, at der er givet samtykke til at bruge almindelige persondata. I denne opgave drejer det sig om informantens navn, arbejdsplads og arbejdsfunktion. Samtykket er indhentet skriftligt, og indeholder: En beskrivelse af formålet med databehandling; hvilken data der benyttes; hvordan data opbevares; og det er beskrevet, at de har ret til at trække deres samtykke tilbage samt hvordan dette eventuelt kan gøres (Datatilsynet 2021).

TRANSSKRIFTION

De førømtalte lydoptagelser er herefter transskriberet. Transskribering betyder, at lyd transformeres til skriftlig form. Det er vigtigt, at transskribering foregår efter samme procedure for alle informanter, hvilket sikres da dette speciales interview er udført og transskriberet af samme person. Det er valgt at transskribere alle interviews ordret og i deres fulde længde, om end det er valgt at udelade overflødige ord såsom gentagelser og længere irrelevante drøftelser (Kvale & Brinkmann 2015; Harrits et al. 2020). Under flere interviews blev der givet oplysninger som informanterne ikke ønskede skulle bruges i opgaven, hvorfor dette også er udeladt fra transskriberingerne. Dette gælder også for enkelte tilfælde, hvor der bliver nævnt oplysninger om persondata på personer, som ikke har relevans for opgaven. Disse data er udeladt fra transskriberinger for at slette overskydende oplysninger, så dataminimering er i fokus jf. GDPR. De transskriberede interviews sendes til vejleder

på sikker mail i forbindelse med aflevering af speciale, da det er valgt ikke at vedhæfte dem dette speciale som bilag. Der vurderes at være risiko for, at personhenførbare data om tredjepersoner ikke er tilstrækkeligt elimineret. Interviews slettes efter endt brug for at imødekomme aftaler med informanterne, hvilket også stemmer overens med regler for GDPR (persondata.aau.dk 2024).

KODNING OG BRUG

Kodningsprocessen er foretaget ved hjælp den computerassisterede software til kvalitativ analyse, NVivo. Denne software giver mulighed for at reducere store datamængder til en form for håndterbar og overskuelig datareduktion (Kristiansen 2010). Selvom dette computerværktøj til interviewanalyse kan lette kodningsprocessen, så er det netop kun et hjælpemiddel: *”computere analyserer ikke data, det gør mennesker”* (Kvale & Brinkmann 2015, s. 261). Kritikere af for strukturerede kodningsprocesser problematiserer det faktum, at data flyttes fra dens originale kontekst til enkelte og afgrænsede kategorier. Denne kategorisering kan risikere at påvirke meningen af udtalelser og distancere forskeren fra de indsamlede data (Atherton & Elsmore 2007; Kvale & Brinkmann 2015). Gennem dette metodekapitel er samtlige processer af dataindsamling, interviewudførelse og databehandling forsøgt synliggjort i et omfang, hvorved den oprindelige kontekst søges belyst og bevaret.

De 9 interviews er ordret transskriberet, hvilket betyder der er tale om en betydelig mængde data. Det er valgt at skabe overblik over materialet gennem en datastyret kodning. Dette indebærer, at koderne løbende er udviklet gennem behandlingen af data, hvorefter analysen kan bevæge sig til mere tematiske og teoretiske niveauer, dette understøtter dermed den induktive metode (Kvale & Brinkmann 2015). Da koderne skal være med til at belyse betydningen af samfundstjeneste for individ, arbejdsplads og samfund er koderne inddelt i disse tre perspektiver som overkoder. Interviewguiden er desuden udarbejdet med et ønske om at få indblik i informanternes strafforståelse. Fordi interviewguiden er styret af forskningsspørgsmålene, så er der ikke tale om et helt induktivt udgangspunkt (Bjørnholt & Jakobsen 2020). Indenfor de tre overkoder er der udført åben kodning, hvor koderne er udarbejdet som de løbende repræsenterer sig i interviewene. Den åbne kodning relaterer sig til besvarelse af undersøgelsens forskningsspørgsmål, og herefter følger en mere lukket kodning, som har til formål at danne en slutkodeliste, der knytter sig til teoretiske begreber (Bjørnholt & Jakobsen, 2020). Ifølge Riis (2012) styrkes en kvalitativ undersøgelse ved ikke nødvendigvis at følge et bestemt teoretisk spor, men at forskeren i stedet *”overvejer alternative teorier og vurderer, hvilken der har den bedste empiriske støtte og evne til at bringe sammenhængende mening i det*

righoldige og modsigelsesfyldte materiale” (s. 372), hvilket en induktiv tilgang kan bidrage til. I nedenstående figur 1 ses screenshot fra NVivo, hvor den indledende åbne kodning ses. Fordi der er tale om samfundstjenestestedernes syn på tre niveauer (individ, arbejdsplads og samfund), så vil der være visse overlap i niveauer og temaer, men de er forsøgt adskilt. Det ses desuden hvor mange references der er tildelt hver kode:

Figur 1: Den indledende åbne kodning i NVivo

Name	Files	References			
☐ Arbejdspladsniveau	0	0	☐ Individniveau	0	0
☐ Antal	9	11	☐ Accept	9	18
☐ Arbejdsforhold	5	5	☐ Anerkendelse	7	22
☐ Arbejdskraft	6	10	☐ Ansvar	6	9
☐ Arbejdsopgaver	9	16	☐ Arbejde, uddannelse, f...	5	6
☐ Arbejdsplads	9	14	☐ Arbejdserfaring	8	11
☐ Arbejdstidspunkter	4	4	☐ Betydning for samfund...	8	22
☐ Bet. af kriminalitetens art	9	20	☐ Fællesskab	5	11
☐ Bet. af timeantal	8	10	☐ Gøre en forskel	8	14
☐ Betydning for arbejdspl...	9	45	☐ Kontrol	6	11
☐ Dommens betydning	9	16	☐ Mening	9	25
☐ Faglig interesse	9	28	☐ Perspektiv	1	1
☐ Fleksibilitet	8	16	☐ Ressourcer	4	5
☐ Forventninger	6	10	☐ Samfundsansvar	3	4
☐ Fravælgelseskriterier	9	12	☐ Skal overstås	2	2
☐ Frivillighed	9	18	☐ Stigma, stempling, skam	9	32
☐ Kontrol	8	11	☐ Støtte	8	18
☐ Menneskesyn	9	40	☐ Udvikling	8	31
☐ Navngivning	8	12			
☐ Opbevaring	2	2	☐ Samfunds niveau	0	0
☐ Relation	7	14	☐ Alternativ straf	9	28
☐ Resocialisering	5	5	☐ Arbejde og uddannelse	5	6
☐ Ressourceforbrug	7	16	☐ Arbejdserfaring	5	8
☐ Samarbejde med KiF	9	31	☐ Betydning for samfundet	8	24
☐ Samfundsansvar	7	15	☐ Frivillige kræfter	8	22
☐ Stigma, stempling, skam	9	30	☐ Fællesskab	4	7
☐ Støtte	6	15	☐ Fængsel	6	11
☐ Syn på straf	9	35	☐ Kontrol	4	7
☐ Vurdering af udvikling	8	29	☐ Medier	7	10
			☐ Politisk	7	13
			☐ Samarb. mellem fængs...	1	1
			☐ Samfundsansvar	7	18
			☐ Stigma, stempling, skam	6	17
			☐ Udbredelse	8	15

Kilde: Egen tilvirkning i NVivo, 2024

3.4 UNDERSØGELSENS VALIDITET OG RELIABILITET

Da det som tidligere beskrevet er formålet, at denne undersøgelse kan bidrage til eksisterende litteratur af det underbelyste område omkring samfundstjenestestedernes perspektiv, er det nødvendigt, at undersøgelsen opfylder visse videnskabelige kvalitetskriterier. Dette indebærer validitet, reliabilitet og hvis muligt generaliserbarhed. Tilsammen sikrer disse kvalitetskriterier, at andre forskere har mulighed for at gentage undersøgelsen ved at følge den oplyste proces.

Først skal undersøgelsen leve op til kriterier for validitet, der betyder gyldighed. Validitet handler grundlæggende om "*hvorvidt man faktisk måler det, man vil måle*" (Andersen et al. 2020b, s. 101). Det øger undersøgelsens validitet, at den bygger oven på eksisterende forskning, der ligeledes konkluderer, at det er af samfundsmæssig relevans at uddybe potentialer og udfordringer i forbindelse med samfundstjeneste som alternativ strafform, da det ser ud til at være et vigtigt element for et presset fængselsvæsen og for et arbejdsmarked, der mangler hænder. Som nævnt i litteraturgennemgangen, og erfaret igennem dataindsamlingen, kan det være svært at drage en kausalslutning om, at det med sikkerhed kan siges at være samfundstjenestestedet, der har betydning for dels individ, arbejdsplads og samfund. Man kan sige for individet handler det jo også om, at de ikke sidder i fængsel og af den årsag, også fortsat påvirkes af andre faktorer såsom samfund, familie, arbejde og uddannelse. Da denne undersøgelse udelukkende inddrager samfundstjenestestedernes syn på, hvilken betydning samfundstjeneste har for individ, arbejdsplads og samfund, vurderes der dog at være høj intern validitet indenfor undersøgelsens præmisser (Andersen 2020b). Selvom undersøgelsen ikke er statistisk repræsentativ for hele undersøgelsesområdet, så vurderes der at være en vis analytisk generaliserbarhed. Dette er baseret på en dybdegående litteraturgennemgang og ligheder mellem resultaterne af denne undersøgelse og allerede eksisterende forskning (Kvale & Brinkmann, 2015). Selvom flere informanter naturligvis havde øget generaliserbarheden yderligere, så vurderes der at være rimelig variation i informanternes arbejdspladser, arbejdsopgaver og geografi. Der kan derfor argumenteres for, at de inddragede samfundstjeneststeder til en vis grad er "*repræsentative for en større population af lignende enheder*" (Andersen 2020b, s. 114). Det er ligeledes relevant at nævne, at kriminalforsorgen har bidraget med flere informanter, hvilket kan indebære en risiko for, at de udvælger dem de har bedst samarbejde med, hvilket kan give et unuanceret indblik i området. Derfor er en del af respondenterne fundet udenom kriminalforsorgen, blandt andet gennem medier og ved forespørgsel hos Randers Kommune med henblik på at skabe

kontakt til deres plejehjem. Det vurderes at øge generaliserbarheden, at der er lighed i den indsamlede data på tværs af forskellige typer af informanter, altså både blandt dem som kriminalforsorgen har udvalgt og dem, som er fundet af andre kanaler (Riis 2012).

Forskningskriteriet om reliabilitet henviser til undersøgelsens troværdighed, hvis undersøgelsen kan gentages med samme udfald af andre forskere, vurderes data at være pålideligt (Andersen 2020b). Det er givetvis svært for en kvalitativ undersøgelse at opfylde dette kvalitetskriterie da både forsker og informant kan påvirke interviewsituationen. Derfor kan det ikke forventes, at den indsamlede data vil være ensartet ved en gentagelse, men netop derfor er det vigtigt, at en kvalitativ undersøgelse har ”gennemsigtighed og systematik i forskningsprocessen” (Andersen 2020b, s. 116). For at øge reliabiliteten er der i denne undersøgelse fokus på at synliggøre alle processer forbundet med udvælgelse, indsamling og behandling af data, herunder at være grundig og gennemsigtig i forhold til transskribering og kodning, for at undgå forvrængninger af udsagn. Derudover er alle transskriberinger tilgængelige for specialevejleder og censor, så der er mulighed for en kritisk gennemgang. Ved at synliggøre proceduren kan det forventes, at andre forskere kan få overensstemmende resultater, hvis de følger den beskrevne fremgangsmåde (Harrits et al. 2020; Riis 2012).

4. TEORI

I det følgende teorikapitel beskrives teori af Émile Durkheim omkring kriminalitet og straf og herefter Francis Cullens teori om social støtte. Dette gøres for at kunne belyse individet, arbejdspladsens og samfundets perspektiv på samfundstjeneste ud fra samfundstjenestestedernes perspektiv. I lyset af den enkelte teori er der suppleret med aktuelt forskningsmateriale af relevans for samfundstjeneste.

4.1 ÉMILE DURKHEIM: KRIMINALITET OG STRAF

Fængselsstraf er fortsat en udbredt straf i Danmark, og skærpelse af forhøjede strafferammer er ofte en del af stramninger i retspolitikken. Selvom danskernes ofte giver udtryk for et ønske om højere straffe, så viser undersøgelser, at når danskerne skal dømme i konkrete sager, så dømmer de mildere end retssystemet (Jacobsen 2014; Justitsministeriet 2020; Rockwoll Fonden 2024). Grundet ressource- og pladsmangel i fængslerne er brugen af alternative strafformer (såsom samfundstjeneste) øget, men viden om disse er begrænset blandt de danske borgere. Der er dog en bevidsthed om, at

kriminalitet kan skyldes mange faktorer såsom fattigdom, marginalisering, misbrug mv. Derfor har der også været fokus på, hvordan personen, der har udført kriminelle handlinger kan blive en velfungerende del af samfundet igen, gennem såkaldt resocialisering (Jacobsen 2014). Det er grundlæggende, at der generelt mangler viden om samfundstjeneste blandt befolkningen og det understreges, at det arbejde, der udføres som samfundstjeneste skal være *”challenging, while being useful to the public and meaningful to the offender. It is also important that it is perceived to be so.”* (Khan & Hooper 2012, s.9). For at sikre, at samfundstjeneste skal være meningsfuldt for samfund såvel som samfundstjeneste-sted foreslås det, at befolkningen kan være med til at foreslå og udvælge passende samfundstjeneste-steder, da denne inddragelse kan betyde større fælles socialt ansvar, samt forståelse og engagement i fuldbyrdelsen af straf og resocialisering (Khan & Hooper 2012).

Denne undersøgelse søger at belyse den alternative strafform, samfundstjeneste. Derfor er det nødvendigt med et teoretisk blik på forståelsen af straf. Dette gøres i denne undersøgelse med inddragelse af Émile Durkheim, der beskriver kriminalitet som værende af betydning for sammenhængskraften i et samfund. Durkheim beskriver i teorien om den ’kollektive bevidsthed’, at kriminalitet, såvel som straf, er en forudsætning for sammenhængskraft og social solidaritet (Durkheim 1972). Et samfund tager ifølge Durkheim ikke afstand fra en strafbar handling, fordi det er kriminelt, men fordi samfundet tager afstand fra det, er det kriminelt. Dette skyldes, at det er samfundets regler og normer, der bestemmer, hvad der skal kriminaliseres, samt hvilken straf eller sanktion kriminaliteten skal medføre. Straf forstås som en form for emotionel reaktion, som historisk og kulturelt set har været benyttet i varierende grad til at håndtere kriminalitet. Durkheim inddeler straf i en *repressiv* og en *restitutiv* strafferet (Durkheim, 1972). I mindre udviklede, såkaldte mekaniske lande straffer man for at medføre lidelse hos lovovertræderen, dette forstås som *repressiv* strafferet. Der er her tale om frihedsberøvelse, samt at fysisk- og økonomisk straf er i fokus, og dette opfattes *repressivt* da *”(...) the proof of this is that they seek neither to strike back justly nor to strike back usefully, but merely to strike back”* (Durkheim 1972: 124). I mere udviklede lande, såkaldte organiske samfund, forsøges det at benytte straf som element i forebyggelse og forsvar, hvor potentielle forbrydere skal afskrækkes fra at udføre kriminelle handlinger gennem *restitutiv* strafferet. Om det i praksis er muligt at adskille de to syn på straf, var Durkheim dog skeptisk overfor. Han mente ikke, at det, at man forstår eller opfatter straf forskelligt, kan ændre den grundlæggende rolle som straf menes at have. Altså selvom de mere udviklede, organiske, samfund forsøger at ændre deres holdning til straf, så er straf en form for hævn overfor den uønskede adfærd og de uønskede handlinger et samfund oplever som truende (Durkheim 2021 [1902]). Brugen af straf som hævn er

ifølge Durkheim den samme over tid i forskellige samfund, og dette afhænger ikke af om samfundet selv er bevidst om det:

We may thus conclude that the essential elements of punishment are the same as of the old. And in fact, punishment has remained, at least in part, a work of vengeance. It is said that we do not make the guilty party suffer for the sake of suffering; it is nonetheless true that we find it right that he should suffer. Perhaps we are wrong, but that is not the question (Durkheim 1972, s. 125-126)

Durkheim er desuden skeptisk overfor længerevarende frihedsberøvelse som straf. I de situationer, hvor fængsling ikke har andet formål end fratagelse af frihed, må det ifølge ham opfattes som en repressiv og undertrykkende straf. Han mener desuden, at hvis straf skal bruges forebyggende så er det en nødvendighed at kigge mere på den enkelte lovovertræder, end på selve kriminalitets art. Han mener at, hvis man kun straffer ud fra kriminalitetens art, så vil det fortsat være med udgangspunkt i hævn over det, der opfattes som mest moralsk forkert. Når en kriminel handling opfattes som universelt forkert i den kollektive bevidsthed, så kan ligesindede ytre deres holdninger til dette og derved skabes grundlag for det fænomen som Durkheim kalder *den offentlige vrede*. Selvom kriminalitet menes at have en form for normativ regulering af et samfund, så er det samtidig nødvendigt, at nogle borgere i samfundet ikke respekterer den kollektive bevidsthed, for ellers kan kriminalitet ikke skabe sammenhængskraft (Durkheim 1972).

KRITISK BLIK PÅ DURKHEIM

David Garland erkender at straf bygger på en emotionel praksis, hvor moralske overvejelser vægter tungt, men han retter alligevel kritik mod Durkheims teoretiske mangel på inddragelse af begreber omkring den dominerende moralske orden. Garland mener hermed, at der er en mangel på inkorporering af den toneangivende politiske dagsorden i teorien om den *kollektive bevidsthed*. Der problematiseres også en grundlæggende mangel på erkendelsen af, at befolkningens holdninger til straf bør ses som forbundet til en lang række modstridende og ambivalente følelser såsom vrede, medfølelse og sympati (Minor, 1993). Garland har udvidet strafforståelsen med et blik på udviklingen af det moderne retssystem. Han beskriver, hvordan det moderne samfund administrerer straf, og hvordan dette påvirker de sociale processer i samfundet. Her tænkes blandt andet på, at straffuldbrydelsen har udviklet sig fra at være et anliggende, der udelukkende blev varetaget i statslige institutioner til at inkludere både frivillige, offentlige og private institutioner. Disse institutioner

bliver en form for bindeled mellem stat og det civile samfund, hvor de således bliver et led i udøvelsen af rehabilitering af den kriminelle, samfundssikkerhed og kriminalitetskontrol: *"crime control is coming to be the responsibility not just of criminal justice specialists but of a whole series of social and economic actors"* (Garland 2001, s. 170). Garland mener ikke, at dette er negativt, tværtimod bør vi forstå, at såvel social kontrol som kriminalitetskontrol ikke kun kan ses som et centraliseret anliggende, men at en vis magtoverdragelse til lokale organisationer, virksomheder og samfund vurderes effektivt. Denne forståelse af samfundets betydning for kriminalitetskontrol bringer teori afsnittet videre til en inddragelse af Francis Cullens teori om social støtte.

4.2 FRANCIS CULLEN: KRIMINALITET OG BETYDNINGEN AF SOCIAL STØTTE

I en effektundersøgelse udført af Susanne Clausen (2007a; 2007b), beskrives det, at der ikke nødvendigvis kan siges noget generelt om effekten af samfundstjeneste for samtlige personer der idømmes denne alternative strafform, men undersøgelsen har vist, at for nogle grupper har samfundstjeneste en positiv effekt. Samlet konkluderes, at samfundstjeneste ikke opfattes så stigmatiserende og afvigende som en fængselsstraf, der er en samfundsmæssig antagelse om, at lovovertrædelsen er mindre alvorlig og lovovertræderen mindre farlig, når der kan idømmes samfundstjeneste. Det er desuden muligt at afsone sin samfundstjeneste i sin fritid, hvorved dommen lettere kan holdes skjult for ens netværk. Derudover optræder samfundstjeneste kortere tid på straffeattesten end en ubetinget dom, hvilket har betydning for at finde arbejde efter endt straf. Der er desuden mindre risiko for negativ indflydelse fra andre indsatte, hvilket har betydning for kriminalitetsrecidiv. Samfundstjenestestedet kan ikke udelukkes at have en betydning for den positive påvirkning af de dømte, og samfundstjenestestedet kan være med til at skabe rammerne for et positivt udbytte, der kan styrke de sociale bånd. Samfundstjenestestedet kan, især hvis der er tale om længere forløb, give afsoneren *"noget at stå op til, en forpligtelse, en tro på at de kan bruges til noget, en følelse af at de har nogle evner, en oplevelse af at blive respekteret – på trods af kriminalitet – og en anerkendelse af det arbejde, de udfører på samfundstjenestestedet"* (Clausen 2007a, s. 120). Dette kan ske imens samfundstjeneren beholder kontakten til arbejde, familieliv og uddannelse. Derfor kan Francis Cullens paraplyteori om social støtte være relevant at uddybe for at belyse dette speciales problemstillingen.

Ifølge Cullen (2014) har social støtte både indirekte- og direkte betydning for forebyggelse og forståelse af kriminalitet på individniveau, samt betydning for mulighederne for rehabilitering af kriminelle. Cullen vurderer begrebet som underbelyst i teoretiske perspektiver, og social støtte

nævnes ofte kun som et implicit begreb, der ikke har en selvstændig ret. Cullen har derfor udarbejdet denne paraplyteori, hvor han benytter en række teoretiske værker til at beskrive, hvilken rolle social støtte har i relation til kriminalitet. Cullen tager derfor udgangspunkt i teorier om social støtte, social kontrol og *strain*. Social støtte kan forstås som en form for social kontrol, men dette er ikke Cullens eneste hensigt med denne teori. Cullen beskriver, at der er behov for en mere humanitær tilgang til straf end et snævert fokus på at bekæmpe kriminalitet med højere fængselsstraffe. Han benytter Nan Lin's definition af social støtte til at definere forståelsen på mikro- og makroniveau. Der er således tale om: *"the perceived or actual instrumental and/or expressive provisions supplied by the community, social networks and confiding partners"* (Cullen 2014, s. 609). Der er altså tale om støtte til arbejde, økonomi, hverdagens gøremål, vejledning, emotionel støtte, kærlighed og social opbakning, der bidrager til selvværd og opretholdelsen af identitet og tilhørsforhold. Derfor skal social støtte forstås gennem de sociale arenaer som individet befinder sig i. Det betyder også at støtte objektivt kan vurderes at være både tilbudt og til stede, men det handler i lige så høj grad om, hvordan den sociale støtte opleves og fortolkes af den der skal modtage den. Cullen tilføjer, at foruden familie, netværk og samfund, så er det relevant at inddrage den mere formelle støtte fra eksempelvis det strafferetlige system, men også de mere uformelle relationer (Cullen 2014). Cullen benytter 10 hypoteser til at belyse hans bidrag til den kriminologiske teori. Disse teorier belyser relevante facetter af begrebet om social støtte. For afgrænsningens skyld anvendes der i dette teoriafsnit de fire hypoteser, som belyser problemstillingen bedst.

Cullens to første hypoteser omhandler: *"the more a society is deficient in the support needed, the higher its crime rate will be"* (Cullen 2014, s. 610) og *"the less social support there is in a community, the higher the crime rate will be"* (Cullen 2014, s. 611). Med udgangspunkt i Shaw og McKay og Wuthnow beskrives kriminalitetens sociale økologi, altså hvilken indflydelse omgivelser og samfund har for udviklingen af kriminalitet i et samfund. Med udgangspunkt i Amerika belyses et samfund, der ikke formår at give mulighed for social støtte i det omfang der er behov for blandt befolkningen. Der beskrives et samfund der er optaget af individualistisk utilitarisme, hvor egne mål og individuelle behov er drivkraften i befolkningen, hvilket øger et samfunds kriminalitetsrate og dermed gør samfundet mere utrygt. Politisk gives udtryk for, at Amerikas høje kriminalitetsrate skyldes mangel på kontrol, men ifølge Cullen bør denne forståelse udfordres med et blik rettet mod andre vestlige nationer. Her vurderes det, at borgernes bedre sociale integration og dermed lavere kriminalitetsrate skyldes, at disse samfund har en bedre evne til social støtte og uformel social kontrol. Forskning tyder ifølge Cullen på, at kriminalitetsraten er lavere i de samfund, hvor eksempelvis fattigdom,

arbejdsløshed, kriminalitet og psykisk sygdom er i både politisk og samfundsmæssig fokus (Cullen 2014, s. 611-612).

Cullen beskriver desuden flere hypoteser omhandlende social støtte fra familie og omgangskreds, hvilket også er relevant i forbindelse med samfundstjeneste, da denne alternative strafform netop giver muligheden for at bevare relationer til familie, venner, arbejde og uddannelse. Såfremt disse relationer er prosociale og dermed ikke er knyttet til kriminalitet eller kriminelle netværk, så kan social støtte fra disse relationer være af stor betydning for en kriminalitetsfri tilværelse. Cullen belyser også en hypotese vedrørende, hvordan *"anticipation of a lack of social support increases criminal involvement"* (Cullen 2014, s. 615). Her belyses betydning af, hvad det at udøve social støtte betyder for individets involvering i kriminalitet. Her inddrager Cullen flere teoretikere (blandt andet Cole, Sampson & Laub, Goodstein). Det at give social støtte til andre kan ifølge dem mindske kriminelle tilbøjeligheder. Det forstås, at muligheden for at yde social støtte kan være med til at ændre ens syn på sig selv og være grobund for at ændre ens moralske overbevisninger, men det kan også skabe en følelse af indbyrdes forbundethed med ens omverden.

Cullen inddrager desuden hypotesen *"Social support often is a precondition for effective social control"* (Cullen 2014, s. 616). Han belyser denne hypotese med inddragelse af Braithwaites teori om *reintegrative shaming*. Braithwaite beskriver, at en person der udfører kriminelle handlinger kan risikere at blive underlagt formelle og uformelle forsøg på *shaming*. Denne *shaming* kan som stemplingsteoretikerne (Becker, 1963) belyser være medvirkende til stigmatisering, hvor lovovertræderen udelukkende vurderes på den afvigende kriminelle handling, der er udført. Braithwaite beskriver dette som *disintegrative shaming*. Denne form for *shaming* kan betyde, at den kriminelle ekskluderes fra samfundet, og derfor risikerer at forblive i uhensigtsmæssige og kriminelle miljøer. Derimod kan *reintegrative shaming* skabe en form for konformitet, hvor den kriminelle forsøges inkluderet i det omgivende samfund. Hvis det omgivende samfund møder den kriminelle med støtte og tilgivelse, kan denne anerkendelse være et vigtigt element i at undgå eksklusion. Braithwaite understreger, at *"control can be effective only in the context of support"* (Cullen 2014, s. 617). Det kræver altså et støttende samfund, hvis *reintegrative shaming* skal blive en succes. Er der ikke interesse i at inkludere personer, der har udført en kriminel handling, så vil der altid være tale om *disintegrative shaming*. Cullen afslutter med en drøftelse af, hvad det gode samfund er. Han trækker paralleller til Amerika, hvor han beskriver der er en tendens til, at kriminelle bliver mødt med *disintegrative shaming*. Der er som tidligere beskrevet udbredt tendens til at have et individualiseret

menneskesyn i Amerika, som handler om at sikre egne interesser, rettigheder og sikkerhed. Selvom Cullen er bevidst om, at teorien om social støtte vil have trange kår i nogle samfund mener han, at der er et behov for teorier, der fremhæver behovet for social støtte, da disse har potentiale til at mindske kriminalitet:

Accordingly, this paradigm may present an opportunity to challenge the current hegemony of punitive policy in criminal justice. It may prompt us to consider that the cost of a nonsupportive society, exacerbated by meanspirited or neglectful public policies, is a disgraceful level of crime and violence. And hopefully, it may provide the basis for criminal justice and public policies which help to create a society that is more supportive and hence safer for its citizens (Cullen 2014, s. 617-618)

Selvom det er svært at sammenligne samfundstjeneste og fængselsstraf tyder det på, at der er socioøkonomiske fordele ved samfundstjeneste fremfor fængselsstraf, hvorfor samfundstjeneste på mange måder kan forstås som en meningsfuld og succesfuld straf. Teorien om social støtte har indlejret politiske budskaber der rækker udover individet til prosociale relationer, lokalsamfund, statslige- og ikke statslige institutioner og giver grobund for at tænke alternativt i forhold til kriminalitets forståelse, forebyggelse og bekæmpelse (Chouhy, 2019). Dog ses det at udbredelsen af viden om alternative strafformer generelt er dårligt implementeret i forståelsen hos de europæiske borgere. Dette skal ifølge Taber et al. (2016) tillægges blandt andet mediernes ofte ensidigt negative italesættelse af samfundstjeneste. Det vil ofte være når personer i samfundstjeneste udfører ny kriminalitet, eller når et offer ikke føler tilstrækkelig retfærdighed, at medierne er med til at skabe vilkårene for befolkningens utilfredshed med samfundstjeneste (Taber et al., 2016). Legitimiteten af samfundstjeneste som strafform er ifølge lignende undersøgelser afhængig af den repræsentation de fremtræder med i medierne (Happer et al., 2019; Hayes, 2013).

5. ANALYSE

Dette analyseafsnit er bygget op omkring specialets tre underspørgsmål, som besvares med inddragelse af den udvalgte teori. Derfor besvares potentialer og udfordringer for samfundstjeneste på individniveau, arbejdspladsniveau og samfundsniveau med inddragelse af teori om kriminalitet, straf og social støtte. Da fokus for denne undersøgelse er på samfundstjenestestedernes syn på de tre niveauer, så vil der være visse overlap i både niveauer og emner om end det er forsøgt at holde dem adskilt.

5.1 DET INDIVIDUELLE NIVEAU: "VI SER DEM SOM MENNESKER"

Meningsfuld og retfærdig straf

Det ses gennem alle interviews i denne undersøgelse, at der er en generel antagelse blandt samfundstjenestestederne om, at samfundstjeneren og dennes kriminalitet må være mindre farlig, når en domstol har besluttet at kunne idømme samfundstjeneste. Det ses også, at samfundstjenestestederne vurderer, at samfundstjeneste for nogle afsonere kan have en positiv effekt på deres adfærd og tankegang. Med inddragelse af Durkheims forståelse af straf som en emotionel samfundsmæssig reaktion, der skal give mening for ikke at være repressiv, er netop muligheden for at skabe grobund for meningsfuld afsoning af samfundstjeneste i fokus hos alle informanter. Alle informanter i denne undersøgelse er enige i, at samfundstjeneste kan være en meningsfuld straf til de mindre alvorlige lovovertrædelser. Informanterne giver derudover udtryk for de finder det positivt, at de som arbejdsplads kan bidrage med muligheden for at afsone samfundstjeneste hos dem. Mette fra Livsværkstederne fortæller, at hun særligt finder det meningsfuldt fordi samfundstjeneren kan få erfaring, og at de får en oplevelse af at kunne gøre noget godt, *"men især det her med at man kommer lidt i gang med noget, og måske får indblik i, at der er nogle arbejdsopgaver man godt kan bestride (...) måske får man noget inspiration til, hvad man kan gøre med sit liv"* (Mette, Livsværkstederne, bilag 2: 72). Faktisk har Mette ofte været så tilfreds med hendes samfundstjenere, at hun har overvejet at give dem en udtalelse med fra hende, og at de eventuelt kan bruge hende som reference, da de jo *"tit kan have svært ved referencer og udtalelser, så hvis vi kan hjælpe på den måde, så vil vi da gerne det"* (Mette, Livsværkstederne, bilag 2: 69).

Peter fra Café Exit ser også samfundstjeneste som et meningsfuldt alternativ til fængsel, hvor der i fængslet kan være en risiko for at blive *"socialiseret ind i en negativ kultur, man vil jo også ofte miste*

kontakten til arbejdsmarked, uddannelse, familie osv.” (Peter, Cafe Exit, bilag 2: 30) Derudover kan det have stor betydning for afsonerens fremtid om de kan undgå ”at få det stigma og den selvforståelse, at man er afsoner i fængsel, det er en voldsom identitet at få” (Peter, Cafe Exit, bilag 2: 30-31). Denne holdning deles af Peter fra Ceres Huset i Århus, hvor han beskriver, at det er meningsfuldt at forsøge at give så mange som muligt samfundstjeneste. Han beskriver også, at der helt generelt er mennesker, som ikke bør i kontakt med fængselsvæsenet, hvis det på nogen måde er muligt. Han har ikke indtrykket af, at fængselsstraf er godt for noget, og det kan ødelægge en ung persons fremtid at komme i fængsel. Selvom han selvfølgelig mener, der skal ”være en straf fra samfundets side” (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 43) er det vigtigt at huske, at kriminelle handlinger kommer i mange afskygninger og har mange årsager, hvorfor man ikke må gøre ”verden sort/hvid” (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 43). Han tilføjer også, at der ”skal være noget retfærdighed i samfundet (...) men altså der skal også være ræson i det” (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 42). Mikkel fra Thors Bakke mener også, at samfundstjeneste som alternativ til fængselsstraf giver mening. Han beskriver, at han godt mener det kan ses som en straf, da samfundstjeneren idømmes til at gøre ”noget på nogle bestemte tidspunkter (...) og det giver god mening, at man kan blive dømt til at bruge sin tid på at gøre noget for samfundet i stedet for, at man bures inde og så går helt i stå i den periode” (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 85). Mikkel beskriver, at det er vigtigt at indtænke, at samfundstjeneren kan afsone mens deres liv fortsætter, og de derfor fortsat har deres uddannelse og deres liv både under og efter afsoning. Han oplever også, at hvis hans samfundstjenere oplyser den kriminalitet de har begået, så er det tit af en karakter, hvor han tænker, at det ”ikke er noget man skal stemples for resten af livet” (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 86).

Lone, fra Det Blå Sted, mener også det er en meningsfuld og retfærdig straf, at der kan idømmes samfundstjeneste. Hun mener, at det, at man skal gøre noget man ikke er vant til at gøre, er en fornuftig straf, der kan være med til at gøre en forskel for både samfundstjener og brugerne af deres værested. Lone siger, at hun synes det er en god ting, at der er samfundstjeneste i Danmark ”både for den der udøver den, brugerne og for os som sted, der har fornøjelsen af dem mens de er her” (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 21). Lone oplever også, at de 8 år hun har beskæftiget sig med samfundstjeneste, har ændret hendes holdning til kriminalitet og straf. Hun beskriver, at hun har mødt mange forskellige samfundstjenere og:

(...) de er jo mennesker, hvor mange af dem er nogen, der er havnet på det forkerte sted, på det forkerte tidspunkt eller valgt at gå den forkerte vej i deres liv. Så det har ændret

min holdning det der med, at man altid kan, hvis man er smilende og imødekommende, så er det jo nærmest lige meget hvad de har af fortid, så er de jo stadigvæk mennesker ligesom dig og mig (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 21)).

På det Blå Sted er de optaget af at bringe samfundstjenerens særlige kompetencer, behov og ønsker i spil. Samfundstjeneren kan vælge at hjælpe med rengøring, maling eller forefaldende arbejde, men hvis de har lyst, så giver det god mening, at de hjælper i mere borgernære aktiviteter. Eksempelvis udfører Det Blå Sted en del gadeplansarbejde, hvor det kan give mening, at samfundstjeneren kan bringe deres eget liv, kriminalitet og afsoning i spil overfor dem de møder. På den måde kan de være med til måske at bringe både perspektiv og eftertanke hos andre, men også måske håb til andre om, at *"selvom man har været en rod, så kan man godt komme videre"* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 17). Lone beskriver, at det er ærgerligt når samfundstjeneste opfattes som *"noget, der skal overstås eller bare noget som skal gøres"* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 17), for det har stort potentiale for dem som arbejdsplads. Lone er ikke i tvivl om, at det har en stor positiv effekt på samfundstjeneren, at de som arbejdsplads *"viser, at man stadigvæk er et menneske, og vi prøver at se det gode i dem og bruger dem til det man kan bruge dem til"* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 17). En holdning der også deles hos Café Exit, hvor Peter siger, at de *"ikke skelner mellem om du har en kort eller lang dom, hvad du har lavet, hvem du er på nogen måde, så forsøger vi at hjælpe det menneske som er foran os, uanset hvem det er"* (Peter, Café Exit, bilag 2: 33). Dette kan forstås i lyset af Cullens (2014) hypotese om at forventningen om ikke at møde støtte fra sin omverden, kan øge risikoen for at blive involveret i kriminalitet. Men det handler også om, at det at yde støtte til andre kan mindske kriminelle tilbøjeligheder. Muligheden for at få lov til at yde social støtte til andre kan ændre ens syn på sig selv, ændre ens moralske overbevisninger og skabe en følelse af forbundethed med ens omverden (Cullen, 2014). Ifølge Lone fra Det Blå Sted oplever hun som beskrevet af Cullen, at det har stor betydning for dem, at de kan gøre en forskel for de udsatte borgere, der kommer hos dem. Flere gange har hun oplevet, at samfundstjenerne giver udtryk for, at *"det er dejligt, at man kan mærke, at man gør en forskel"* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 20). Det er kendetegnende for alle informanter, at de mener at anerkendelsen for individuelle evner betyder meget for samfundstjeneren og det er med til, at de føler sig set *"som mennesker"* (Susanne, Dyreinternat, bilag 2: 2)). Julie søger også at kigge på kompetencer og interesser hos den enkelte og *"kan vi finde noget der matcher, så er der ikke noget man ikke får adgang til, hvis det giver mening – så er vi meget fleksible"* (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 58). Det er ifølge Julie vigtigt, at man ikke giver for uoverskuelige opgaver, men at de gerne skal kunne nå at færdiggøre deres opgave, så de får en succesoplevelse. Det betyder også,

at hvis der kommer en samfundstjener, som egentlig helst bare ”*vil gøre toiletter rene i 2 uger (..) så er det fint nok. Men det er vigtigt, at ingen bare føler sig placeret et eller andet sted*” (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 65).

Det er samfundstjenestestedernes oplevelse, at de kan bidrage med en anerkendende og fleksibel tilgang, som kan gøre afsoningstiden mere meningsfuldt end at afsone sin straf i fængsel. Denne tilgang går i tråd med Francis Cullens teori om social støtte. Cullen beskriver, hvordan social støtte kan have både indirekte- og direkte betydning for kriminalitets forebyggelse og forståelse, men det er også et led i at bane vejen for resocialisering. Social støtte indebærer, at de sociale arenaer som samfundstjeneren bevæger sig i, skal være støttende i forhold til arbejde og hverdagens gøremål, men også give både vejledning, støtte og social opbakning, der kan bidrage til øget selvværd og skabe en følelse af at høre til i samfundet. Den sociale støtte kan komme fra ens eget netværk, samfundet, det strafferetlige system, men også fra de uformelle relationer. Selvom der objektivt kan være social støtte til stede for en samfundstjener, så handler det i lige så høj grad om, hvordan støtten fortolkes af den der skal modtage den.

Mennesker, som kan påvirke dig og omvendt

Samfundstjenestestederne oplever det har stor betydning, at samfundstjenerne kan fastholde kontakten til deres etablerede netværk med uddannelse, familie og arbejde. Lis fra Kirkens Korshær er enig i det giver god mening, at der tages højde for om samfundstjeneren har et arbejde, selvom det kræver fleksibilitet fra samfundstjenestestedets side. Hvis der er behov for stor fleksibilitet, så gør de også gerne det, ”*for arbejdet de har skal passes først og fremmest*” (Lis, Kirkens Korshær, bilag 2: 10). Peter fra Ceres Huset beskriver, at de forsøger at være meget fleksible i deres tilgang til samfundstjenerne. Han oplever at fleksibiliteten er positiv begge veje, da samfundstjeneren kan komme i weekender og om aftenen, hvor plejehjemmet har droslet ned for aktiviteter grundet tid- og ressourcemangel blandt personalet. Selvom han helst vil have at samfundstjeneren er hos dem så mange timer som muligt oplever han, at samfundstjenerne med få timer ofte er hurtige til at falde ind socialt, hvilket kan være vigtigere end at have mange timer. Peter beskriver, at samfundstjenerne har givet udtryk for ”*at det er rigtig fint at komme et sted, hvor arbejdet giver mening (...) men altså de vil gerne have det overstået, de synes det er træls at have hængende, de vil gerne videre. De vil gerne være fri af det. Så de kan leve det liv de gerne vil*” (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 39). Men Peter har stadig nogen forventninger til deres indsats, det kan blandt andet handle om mødestabilitet. Lever

samfundstjeneren ikke op til disse forventninger, så ”stopper jeg det også, hvis de ikke gør det vi har aftalt, så er det slut” (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 39).

Flere informanter giver udtryk for, at de oplever det er ærgerligt der ikke findes flere samfundstjenestesteder. De oplever nemlig, at mange af deres samfundstjenere har haft lang ventetid forud for at kunne afsone deres samfundstjeneste. Mikkel fra Thors Bakke oplever, at der kan være års ventetid på at komme i samfundstjeneste. Det betyder, at samfundstjeneren ofte er et helt andet sted i deres liv, end da de udførte deres kriminalitet. Han beskriver, at nogle samfundstjenere kan være i gang med en uddannelse, og ”det er jo ærgerligt at ens liv går lidt i stå før man kan komme videre og få lagt det helt bag sig, det kan man nok først når man har fået sin dom og har afsonet” (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 85). Mikkel mener, at det er ærgerligt, at der ikke er flere arbejdspladser, som tager en del af det samfundsmæssige ansvar omkring samfundstjeneste, da det kunne betyde meget for nedbringelse af de u hensigtsmæssige ventelister. Dette er også beskrevet i litteraturgennemgangen, hvor risikoen for net-widening og lange ventelister er nogle af kritikpunkterne ved samfundstjeneste (Killias et al. 2010a; Centre for Social Justice 2014).

Allan fra Café Parasollen giver udtryk for, at de sætter stor pris på det arbejde som samfundstjeneren udfører, og han er overbevist om, at ”der er stor forskel på om du sætter bøger på plads efter et nummersystem på et bibliotek, eller du kommer ud og møder nogle mennesker, som kan påvirke dig og omvendt” (Allan, Café Parasollen, bilag 2: 50). Allan kan dog også opleve, at samfundstjeneste kan være en belastning for arbejdspladser. Her er det især, hvis der kommer nogle med en negativ attitude, som kan være svær at forene med deres brugere og frivillige, men han er også opmærksom på, at der er en social opgave i at håndtere ”mennesker, der har fået en eller anden form for knæk, og har en adfærd de ikke lige har fået tilpasset til der, hvor de er” (Allan, Café Parasollen, bilag 2: 48). Cullen (2014) beskriver i hans hypotese om social støtte at, hvis samfundet møder samfundstjeneren med anerkendelse og støtte, så kan det være et vigtigt element i at undgå eksklusion, hvilket skaber grundlag for *reintegrative shaming* og er et vigtigt element i at skifte fokus fra et uhensigtsmæssigt individualiseret menneskesyn. For at *reintegrative shaming* er en succes så kræver det en oprigtig samfundsmæssig interesse i at inkludere personer, der har udført en kriminel handling. Cullen (2014) mener, at fokus på inklusion kan bidrage til en ændret strafforståelse, hvor højere straffe ikke ses at være den bedste løsning. Hvis fokus kan flytte sig til inklusion, anerkendelse og social støtte, så kan det måske også skabe et mere sikkert samfund. Julie fra den sociale retshjælp giver i tråd med denne teoriforståelse en beskrivelse af, at samfundstjeneren ofte bidrager med:

(...) en kæmpe stor hjælp, og så er jeg egentlig ligeglad med, hvad de har gjort, for de er så meget mere end det. Jeg plejer at sige til vores frivillige, at de skal huske at se de her mennesker vi arbejder med som et 100 % menneske. Så kan det godt være, at i deres venstre arm er der 5 % kriminalitet, men de er også familiefar, kollega eller fodboldtræner. Man er rigtig mange ting som menneske, og hvis vi kun fokuserer på de 5 % af det hele menneske, så bliver det samfundsmæssigt en rigtig dårlig forretning. Så for mig er det helt sikkert en pligt, vi har et ansvar for at hjælpe hinanden (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 82).

Som Julie hermed beskriver, er det vigtigt at huske, at samfundstjeneren er mere end deres kriminalitet. Dette kan gøres ved at inddrage samfundstjenerens kompetencer, for selvom de er dømt til samfundstjeneste, så kan det godt være *"en god oplevelse for dem"* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 17).

OPSUMMERING PÅ INDIVIDNIVEAU

Informanterne er overordnet enige om at brugen af samfundstjeneste kan have en positiv effekt på afsonerens fremtidige adfærd og tankegang. Samfundstjeneste har også en positiv effekt på arbejdspladsen, hvor kontakten med forskellige typer af samfundstjenere er med til at nuancere deres forståelse af personer, der har udført kriminelle handlinger. Ved at anerkende afsonerens individuelle ønsker og kompetencer kan samfundstjenesten blive inkluderende og meningsfuld, og så opleves det som vigtigt, at afsoneren undgår stigmaet fra fængselsophold og i stedet bidrager til samfundet med arbejdskraft. Samfundstjenestestederne oplever det kan være en udfordring når de modtager personer til afsoning, som har en negativ og utilpasset attitude. Når dette sker, bruger de tid og ressourcer på at håndtere det, og det kan være nødvendigt at afslutte samarbejdet. Derudover oplever samfundstjenestestederne, at afsonerne kan være frustrerede over at have haft lang ventetid forud for opstarten hos dem. Dette betyder afsonerens liv har været sat u hensigtsmæssigt i stå og de derfor mest har fokus på at få afsluttet samfundstjenesten så hurtigt som muligt, hvorved udbyttet af samfundstjenesten bliver mindre vigtigt.

5.2 ARBEJDSPLADSNIVEAU: ”VI HAR ALTID BRUG FOR EKSTRA HÆNDER”

Samarbejde med Kriminalforsorgen

Informanterne er spurgt ind til deres samarbejde med Kriminalforsorgen i Frihed (herefter KiF), hvilket alle beskriver som et samarbejde, der ikke kræver mange ressourcer fra deres side. Det oplyses KiF stiller krav om, at samfundstjenestestedet udfører fremmøderegistrering og der er forventning om, at der tages akut kontakt til KiF, hvis en samfundstjener ikke møder op. Ifølge flere informanter oplever de indimellem, at samfundstjeneren ikke møder frem eller ikke bidrager med den indsats som samfundstjenestestedet havde håbet. Dette opleves dog ikke problematisk for arbejdspladserne, hvor Lone fra det blå sted oplyser, at ” (...) *vi har selvfølgelig oplevet det der med at de ikke lige kommer, men det er jo sådan det er, sådan kan det også være med frivillige. Vi er et sted med mange frivillige, så vi er gearet til det der med at vi ikke lægger os fast på at de kommer*” (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 19). Altså er flere af stederne vant til at benytte frivillig arbejdskraft, som ikke på samme måde som fastansatte kan forventes at være stabil arbejdskraft. Lis fra Kirkens Korshær kender også til dette, og udtrykker at de ”*selvfølgelig ikke har været lige gode alle sammen, det kan de umuligt være (...) der er nogle der skjuler sig når man beder dem om noget (...) men de fleste af dem har det sådan at dagen går lidt bedre, hvis man har noget at rive i. Men der er nitter ind imellem, som ikke laver noget, selvfølgelig er der det*” (Lis, Kirkens Korshær, bilag 2: 13). Allan tilslutter sig denne oplevelse og siger, at nogle samfundstjenere kan være svære at få til at ”*indgå på lige fod*” (Allan, Café Parasollen, bilag 2: 49). Hvis samfundstjeneren ikke forstår samfundstjenestestedets arbejde og gør en indsats for at bidrage, så kan det godt være uheldigt i forhold til de øvrige frivillige, hvis der skabes dårlig stemning. Det er dog sjældent dette forekommer og i så fald bliver KiF inddraget. Alle samfundstjeneststeder beskriver, at samfundstjenerne som udgangspunkt indgår som almindelige frivillige, hvorfor der også ”*er en forventning til, at de kan arbejde nogenlunde selvstændigt, men er der noget de ikke har prøvet før, så laver de det sammen med en (Allan, Café Parasollen, Bilag 2, s.48)*”. Ifølge Peter fra Ceres Huset betyder det dog ikke, at samfundstjeneren helt ukritisk placeres i en arbejdsfunktion, dette kan afhænge af samfundstjenerens egne ressourcer og ønsker, men der tages også højde for, hvilke medarbejdere der finder opgaven mest spændende, og hvor der er bedst overskud til opgaven. Ceres Huset har nemlig også mange i forskellige former for aktiveringer og jobprøvninger, og så ”*har vi også rigtig mange, der er under uddannelse, så det er også lige hvor mange forskellige mennesker man kan rumme*” (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 41). Peter fortæller, at der som udgangspunkt er mindre administrativt arbejde med personer i samfundstjeneste, da der

ikke er nogen former for løbende opfølgningssamtaler eller afsluttende samtaler da disse afholdes af KiF. Faktisk oplever Peter også, at der er mindre arbejde i forhold til registrering, da *”der er et klokkeklart skema, og møder de ikke op så er det direkte kontakt til kriminalforsorgen, så er det dem der tager den derfra, så der er en masse ansvar der er taget fra”* (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 41). Hvor det for samfundstjeneste kun er KiF han skal forholde sig til, så er der til gengæld mange forskellige instanser han skal holde styr på i forhold til personer i forskellige former for aktivering. Her kan der være mange forskellige sagsbehandlere og virksomhedskonsulenter, som skal have besked om vedkommendes fremmøde og indsats. Julie fra Den Sociale Retshjælp er enig i ovenstående betragtning. Selvom der selvfølgelig går lidt tid fra i hverdagen til at være opmærksom på samfundstjenesten, så er det samme tilgang der er til eksempelvis frivillige. Julie oplever generelt, at det er positivt at have personer i samfundstjeneste hos dem, hun siger:

Jeg ser det som en win-win situation, der er ikke noget loose-loose her. Der er jo ikke nogen, der taber noget på det, så hvorfor ikke? Det er det jeg mener. Der er ikke nogen omkostninger der ikke er det værd, eller hvor proportionaliteten er helt ude i hampen. Systemet fra kriminalforsorgen kører super let, der er ikke noget der. Oprettningen er super let. Det er nemmere end at få praktikanter fra kommunen, det kræver mere end folk i samfundstjeneste. Jeg synes det giver noget hele vejen rundt (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 66).

Mette fra livsværkstederne i Gellerup bakker ligeledes op om ovenstående beskrivelse, hun tilføjer, at personalet har nogenlunde samme arbejdsopgaver med samfundstjenesterne som alle andre der kommer i huset. Derudover så er det en del af deres menneskesyn at være opmærksom på forskelligheder og hjælpe deres brugere, hvor det er nødvendigt, hun siger *”det passer meget godt med den opkvalificering vi løbende laver med kurser og så videre, det er at møde mennesker som har udfordringer på den ene, anden eller tredje måde, så det er ikke langt fra det vi laver”*. (Mette, Livsværkstederne, bilag 2: 74)

Forseelser i småtingsafdelingen

Alle informanter giver udtryk for, at der som udgangspunkt ikke er nogen fravælgelseskriterier i forhold til sprog, handicap eller lignende. Om end det for de fleste samfundstjenestesteder er en nødvendighed, at samfundstjenesten kan gøre sig forståelig på dansk eller engelsk. Dog oplyser Mette, at *”dem der benytter vores tilbud der har 90 % etnisk minoritets baggrund, så vi er vant til at arbejde*

med folk der kan sprog i alle mulige former, så det er ikke noget problem, hvis folk ikke snakker så meget dansk” (Mette, Livsværkstederne, bilag 2: 68). I forhold til den kriminalitet som samfundstjeneren er dømt for, så er udgangspunktet for alle inddragede samfundstjenestesteder, at de ikke ønsker viden om typen af den udførte kriminalitet. Med udgangspunkt i Durkheims forståelse af, at straf kan være restitutiv og forebyggende, så er det en forudsætning at både lovgivere, retssystem og aktører, der er involveret i strafafsoning, kigger på den enkelte lovovertræder fremfor den kriminalitet de har udført. Hvis straf og tilgang kun vurderes ud fra kriminaliteten, så vil det fortsat være en repressiv hævn af det der opfattes mest moralsk forkert.

Allan plejer at indlede et samarbejde med at sige *”at de ikke skal fortælle, hvad de har lavet, det ønsker jeg ikke at vide. Og de skal ikke fortælle nogen, hvorfor de er her”* (Allan, Café Parasollen, bilag 2: 48). Det betyder dog ikke, at Allan er helt ligeglad med hvilken form for kriminalitet, der er begået. Han oplyser han har givet kriminalforsorgen besked om, at *”noget der har med børn eller vold at gøre, dem må de godt sortere fra”* (Allan, Café Parasollen, bilag 2: 47). Allan beskriver, at han generelt er skeptisk overfor at modtage samfundstjenere, der er dømt for kriminalitet, hvor der har været et menneskeligt offer. Hvis samfundstjeneste skal være rimeligt, så skal vedkommende ifølge Allan kunne lære noget af afsoningen og han uddyber at, hvis formålet med straf skal være at korrigere en adfærd, så kræver det, at der er forudsætninger for, at samfundstjeneren kan foretage den nødvendige refleksion for *”ellers rør det ved min grundlæggende retfærdighedsforståelse”* (Allan, Café Parasollen, bilag 2: 52). Samtidig mener Allan også, at samfundstjeneste ofte er en mere gavnlig og udviklende straf end at sidde i fængsel, da det giver en anden forståelse af ens sociale omverden. Denne fravælgelse gælder også for Susanne ved Dyreinternatet i Århus, hvor personer med domme for pædofili eller grov vold ikke ønskes hos dem. Dette handler ifølge Susanne om, at *”hvis man er ude i sådan noget, så har man nok måske også nogle kraftige holdninger til de mennesker, hvor man måske kan komme i konflikt med sig selv og det, at de kommer for tæt på en og ens arbejdsplads. Det der med at man tager afstand overfor mennesker indenfor hård kriminalitet eller har nogle fordomme overfor det”* (Susanne, Dyreinternat, bilag 2: 5). Fordi samfundstjenestestederne ikke ønsker at vide, hvilken kriminalitet der er udført, så har samfundstjenestesteder en klar forventning om, at KiF er klar over deres ønsker og behov, hvorfor der er tiltro til deres vurdering af, hvem der kommer hos dem. Fordi der er tiltro til, at samfundstjeneste kun idømmes for små forseelser, så er der ifølge Susanne ikke nogen grund til at interesse sig for, hvad det er for kriminalitet de har lavet.

For Peter gælder det også, at der er aftale med KiF om, at der ikke kommer nogen *”som har gjort et eller andet som involverer ældre mennesker eller berigelseskriminalitet”* (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 38). Peter beskriver, at samfundstjenerne ofte fortæller, hvilken kriminalitet de har lavet, og det er ofte trafikforbrydelser, som er årsagen til de er idømt samfundstjeneste. Der er også andre forseelser i *”småtingsafdelingen”* (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 38) hvor Peter har en holdning til, at dette ikke skal bremse deres fremtid eller placere dem *”på den forkerte side af samfundet”* (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 38). Det handler for Peter også om, at de som arbejdsplads *”har en pligt til at prøve at hjælpe mennesker tilbage på ret køl, og hjælpe dem ind og være en del af samfundet ikke (..) altså man skal jo også have lov til at komme videre, mange af dem er jo i gang med uddannelse, altså det må jo ikke præge dem resten af livet. Det mener jeg vi har en forpligtelse til”* (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 38). Peter tilføjer, at der også er et behov for at huske, at de som arbejdsplads ikke har mulighed for at have kontrol over, hvorvidt besøgende til deres beboere har en kriminel historik, det har man jo heller ikke ret til at spørge ind til. Selvom Peter har haft flere personer i samfundstjeneste, som kunne være blevet gode medarbejdere, så er det ikke tilladt at ansætte personer med plettet straffeattest på plejehjem i Århus Kommune.

Peter fra Café Exit giver også udtryk for, at de som udgangspunkt ikke har nogen fravælgelseskriterier i forhold til dom, men at der bør være et særligt fokus fra kriminalforsorgens side i forhold til sædelighedsforbrydelser og sexkriminalitet. Hvis personer der har udført denne form for kriminalitet skal være der, så kræver det samfundstjeneren er i stand til ikke at tale om sin kriminalitet og ellers passer ind i miljøet, da *”det kan være sværere at indgå i fællesskaber hos os fordi der er en meget meget hård justits, eller hvad man siger, blandt indsatte og i kriminelle miljøer i forhold til den kriminalitet”* (Peter, Café Exit, bilag 2: 27). Café Exit er en organisation som hjælper indsatte og tidligere indsatte tilbage til samfundet, hvorfor samfundstjeneste hos dem er fællesskabsorienteret og det er ikke muligt, på samme måde som andre samfundstjenestesteder at passe sig selv *”selvfølgelig kan man godt trække sig i et eller andet omfang, men så vil man stå mere ud. Det er aldrig rart at være i et fællesskab, hvor man ikke er en del af det, så står man og stritter lidt”* (Peter, Café Exit, bilag 2: 27). Lone beskriver, at det ikke har nogen betydning for dem, hvad samfundstjeneren har fået hans dom for, og tilføjer at *”det har i hvert fald ikke haft nogen betydning for os [indtil nu]”* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 18). Lone oplever, at nogle af samfundstjenerne ønsker at fortælle, hvad de har lavet, men her opfordres de til kun at fortælle det til personalet. Lone er overbevist om samfundstjeneste er en retfærdig og meningsfuld straf, og hun har svært ved at se *”hvad får man ud af at sidde i fængsel, hvis det er den anden mulighed”* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 21). Mette fra

Livsværkstederne giver heller ikke udtryk for, at samfundstjenerens kriminalitet har nogen betydning, og derfor ønsker de heller ikke at høre noget om det. Julie deler denne holdning og siger de ikke går op i, hvilken kriminalitet der er udført, hverken som medarbejder, samfundstjener, frivillig eller klient hos os, da *”vi er en organisation, hvor den her målgruppe faktisk kan gå hen for at få hjælp. Så vi arbejder ud fra værdier som fordomsfrihed, ligeværdighed, respekt osv.”* (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 57).

I modsætning til flere af de ovenstående er Lis fra Kirkens Korshær egentlig slet ikke optaget af, at samfundstjeneren afsoner en straf. Hun ser dem snarere som en ny frivillig der starter hos dem, hvor *”vi tager pænt imod de søde unge mennesker, der har lavet et eller andet”* (Lis, Kirkens Korshær, bilag 2: 10). Lis er ikke optaget af, hvilken kriminalitet de har udført. Hun oplyser i en humoristisk tone, at hun plejer at sige *”de har ikke myrdet ret mange mennesker, det er småting [de har lavet]”* (Lis, Kirkens Korshær, bilag 2: 10). Lis er af den overbevisning, at det ikke skal opleves som en straf at afsone samfundstjeneste hos dem. Lis vil gerne tro samfundstjenesten kan bidrage til, at de fremadrettet begår mindre kriminalitet, men fordi de ikke følger dem efter endt afsoning, så kan hun ikke vide det med sikkerhed.

I lyset af Durkheims forståelse af straf, så kan det tolkes, at flere af samfundstjenestestederne ikke er i stand til at se bort fra den udførte kriminalitet og kigge på den enkelte lovovertræder. Men det er også nødvendigt at huske den kritik som Garland (2001) rettede mod Durkheim, nemlig at der i forståelsen af straf ikke må forglemmes, at den kollektive bevidsthed i forhold til vrede, medfølelse og sympati er påvirket af den politiske og samfundsmæssige dagsorden, hvilket kommer til udtryk i modstanden mod specifikke typer af kriminalitet, der opfattes særlig moralsk forkert. Selvom samfundstjenestestederne oplyser at have stor respekt for, at domstolene har vurderet det enkelte individs egnethed forud for idømmelse af samfundstjeneste, så er der visse kriminalitetstyper (seksuelle, voldelige eller relateret til børn) der ikke kan accepteres. Denne afstandtagen er ikke opstået på baggrund af en vurdering af den enkelte lovovertræder, og der tages ikke højde for, hvorvidt det vil være den mest meningsfulde straf for den enkelte. Derfor bærer det præg af en mere repressiv holdning til straf, som ifølge Durkheim bunder i et kollektivt behov for at hævne det umoralske. Et behov der kan skabe grundlag for det fænomen som Durkheim kalder *den offentlige vrede*.

Enten er man ansat og ellers er man frivillig

Som beskrevet i indledningen er der i Danmark mange forskellige steder man kan afsones samfundstjeneste både offentlige- og private virksomheder, samt frivillige organisationer. Men der har for nylig været fokus på et plejehjem i Randers, hvor brugen af samfundstjeneste kom bag på beboere, pårørende, politikere og samfund (Solgaard 2023a; Solgaard 2023b; Trolle 2024a). Problematikken handlede oprindeligt om, at beboerne blev gjort bekendt med, at der de seneste år har været personer i samfundstjeneste, som er blevet kaldt frivillige af ledelse og personale. Beboerne mente, at de burde være informeret om dette inden ordningen startede. Det handlede altså ikke om beboerne var utilfredse med, at samfundstjenesterne var der, og det handlede heller ikke om der har været udfordringer med ordningen, men det handlede om manglende orientering (Solgaard 2023a). Ifølge justitsministeriet er det muligt for et samfundstjenestested at give generel orientering om, at de har personer i samfundstjeneste, men medmindre samfundstjenesteren selv giver samtykke til, at oplysningen deles med beboerne, så har samfundstjenestestedet tavshedspligt. Det er op til samfundstjenestestedet om de ønsker at orientere beboere om, at de har personer i samfundstjeneste (Müntzberg 2024a). En af de mere fremtrædende debattører om emnet er Nick Zimmermann fra Dansk Folkeparti, han mener, at lovgivningen bør ændres så alle beboere orienteres om den enkelte samfundstjenester, han udtaler *”Det er jo grotesk, at der skal tages mere hensyn til de kriminelle og deres følelser end til de ældre mennesker, der fuldt forståeligt kan være utrygge ved at lukke vildtfremmede ind i deres hjem”* (Trolle 2024a). Justitsministeriet oplyser, at der på landsplan er godkendt 120 plejehjem som samfundstjenestestede, og i 2023 har 88 af disse været i brug (Müntzberg 2024b). Randers Kommune har ikke oplevet nogen udfordringer med at have personer i samfundstjeneste (Solgaard 2023a). Kriminolog Linda Kjær Minke understreger, at det giver god mening at hemmeligholde samfundstjeneste, for samfundstjenesteren er mere end vedkommendes dom og *” hvis det første folk ved om en, er at man har gjort noget kriminelt, så kommer det til at forme deres indtryk af personen”* (Trolle 2024b).

Centerleder Mikkell fra Thors Bakke i Randers, som har været en del af ovenstående mediedækkede sag fortæller, at hele sagen starter da de på et beboermøde beslutter at melde ud, at der er personer i samfundstjeneste i ældrecentret Thors Bakke. Indtil denne dag er samfundstjenesterne blevet omtalt som frivillige, hvilket Mikkell oplevede både var løgn, men også problematisk, da han mente beboerne godt kunne håndtere at få denne information. Dette skulle også vise sig at være sandt, for selvom nogen var frustrerede over ikke at have fået informationen før, så fandt de fleste beboere det dejligt,

at der kom nogle ekstra hænder til at hjælpe dem. Men i praksis ved beboerne jo ikke, hvem der er samfundstjenere og hvem der er frivillige, så de kan jo ikke vide om de er tilfredse med den enkelte samfundstjener, der afsoner på stedet. Mikkel har ikke oplevet bekymrede beboere eller pårørende siden udmeldingen. Til udmeldingen var to personer fra kriminalforsorgen til stede, så de kunne besvare spørgsmål og håndtere eventuelle bekymringer. Det var altså først da nyheden ramte de lokale medier, at der blev rettet et negativt politisk fokus på stedet. Mikkel oplever, at det negative fokus handler om politiske partiers ønske om at skaffe stemmer ved at have en hård tone omkring kriminalitet og straf, men at der var mange fakta der ikke var korrekte i mediernes udlægning. Eksempelvis blev det forsøgt at *”tegne et billede af at det her er hardcore kriminelle, som er dømt for alt muligt, og at de er inde i folks lejlighed”* (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 81), hvilket ikke er sandheden. Mikkel er frustreret over, at samfundstjeneste bliver udstillet så negativt og at sandheden bliver fordrejet, for det synes han ikke er fair overfor dem der kommer i samfundstjeneste. Faktisk forstår Mikkel ikke, hvorfor der ikke er flere plejecentre som har samfundstjeneste, da han mener det er en samfundspligt at bidrage til at hjælpe nogen tilbage på ret køl, hvis arbejdspladsen er i stand til det så giver det stor værdi tilbage til arbejdspladsen i form af arbejdskraft. Mikkel tager med sig fra sagen, at han ikke mener beboerne skal skånes for denne form for viden, men de *”skal nærmere klædes på til at kunne håndtere det de får at vide (...) for når man følte at det var nødvendigt at holde det hemmeligt, så gør man det jo til noget værre end det reelt set er, istedetfor at lade beboerne håndtere det, for det kan de godt (...) der er sådan lidt tabu omkring det”* (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 84). Nu kan samfundstjeneren selv beslutte om de ønsker at fortælle det til beboerne. Det kunne de ikke før, hvor de var nødt til at sige de var frivillige. På den måde mener Mikkel ikke, at man bidrager til at skubbe til befolkningens grænser, tværtimod gør man det værre for *”tænk, hvis de fandt ud af det uhha”* (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 85). Men det er naturligvis vigtigt, at samtidig med, at han mener der skal være en form for transparens omkring samfundstjeneste, så er det jo op til den enkelte samfundstjener at vurdere om de vil oplyse årsagen til deres tilstedeværelse på samfundstjenestestedet.

Gennem interviews af de øvrige samfundstjenestesteder ses det, at netop definitionen eller titlen på samfundstjeneren håndteres forskelligt. Julie fra Den Sociale Retshjælp siger, at de plejer at indlede alle samfundstjeneste-forløb med en snak med samfundstjeneren om de har noget imod at folk ved de er i samfundstjeneste, de fleste plejer at være ligeglade, så længe de ikke skal fortælle, hvad de har lavet. Peter fra Ceres Huset fortæller, at det er meldt ud til beboerne, at der er mennesker i samfundstjeneste hos dem. Så er det op til den enkelte at beslutte om de vil fortælle, hvorfor de er på

arbejdspladsen. På et tidspunkt havde de overvejet om samfundstjenerne skulle bære et skilt, hvor der stod praktikant, men da det både er misvisende og løgn, så har de i stedet valgt at være overordnet ærlige om, at de er samfundstjenestested. Hos Susanne på dyreinternatet, der er det ikke noget der fylder meget for dem. De andre personer på stedet ved mellem linjerne, hvem der er i samfundstjeneste, men *"det er ikke sådan når jeg laver planer at jeg stempler dem (...) det er ikke sådan, at der står frivillig eller samfundstjener på vores tavler (...) vi kører mange praktikanter, så på mange måder ryger de bare i den pulje, så er de ikke stemplet"* (Susanne, Dyreinternat, bilag 2: 4). Allan fortæller, at samfundstjenerne betegnes som frivillige hos dem, for *"enten er man ansat og ellers er man frivillig"* (Allan, Café Parasollen, bilag 2: 46). Lone beder samfundstjeneren om at overveje om *"man ønsker at sige til brugerne, at man er i samfundstjeneste, er frivillig eller er i praktik. Men som udgangspunkt så er det noget brugerne meget hurtigt finder ud af selvom de ikke siger det"* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 18-19). Hun oplever altså ikke der er megen mening i at hemmeligholde det. Julie fra Den Sociale Retshjælp er fortaler for, at der er så stor åbenhed som muligt. Dette skyldes særligt, at de har mange unge frivillige i deres organisation, som hun føler et ansvar for at vise forskellige perspektiver af straffesystemet i vores samfund. Det er nemlig ikke samfundstjenerne som de frivillige normalt arbejder med, og derfor mener Julie også det er vigtigt, at det ikke skal være en hemmelighed, hvorfor de er der.

De fleste samfundssteder vælger at inddrage samfundstjeneren i beslutningen om, hvordan de gerne vil præsenteres på arbejdspladsen. Teoretisk kan dette give mening i forhold til Cullens forståelse af, at social støtte i høj grad handler om, hvordan støtten opleves og fortolkes af den der skal modtage den. For at social støtte skal bidrage til reintegrative shaming, så handler det også om en reel interesse i at inkludere samfundstjeneren i samfundet - på trods af deres kriminalitet. Hvis samfundstjeneren skal skjule sin kriminalitet, eller direkte lyve om årsagen til deres tilstedeværelse på samfundstjenestestedet, så kan der være risiko for, at det opleves som en form for eksklusion eller *disintegrative shaming*. Samfundstjeneste beskrives som en unik mulighed til at bringe samfund og lovovertræder sammen på en måde som måske ikke ellers ville være forekommet. Der ses et potentiale til, at samfundstjenestestederne kan lære personen bag kriminaliteten at kende, så de derved kan få øjnene op for, at de er mere end bare deres kriminalitet. Men det betyder ikke nødvendigvis, at kriminaliteten skal overses, da det jo også en del af dem, at de er idømt samfundstjeneste. Når samfundstjenestestederne ikke er optaget af den udførte kriminalitet eller deres status som samfundstjener, så kan det måske være svært for samfundstjeneren at opleve oprigtig anerkendelse,

tilgivelse og accept af dem som individer, hvilket Cullen beskriver som grundlaget for at tage imod og give social støtte.

Meningsfuld arbejdskraft

I tråd med individniveauet er det også relevant at bringe Braithwaites teori om *reintegrative shaming* i spil på arbejdspladsniveauet. Forskellige forsøg på *shaming* såsom social eksklusion kan medvirke til stigmatisering, for når en lovovertræder udelukkende vurderes på den kriminalitet de har udført, så udsættes denne for *disintegrative shaming* som Braithwaite beskriver (Cullen 2014). Samfundstjenestestederne giver udtryk for, at samfundstjeneren bidrager med en vigtig arbejdskraft, og lovovertræderen bliver i det lys vurderet på andre egenskaber end den udførte kriminalitet.

Julie fra Den Sociale Retshjælp oplever netop, at samfundstjeneren bidrager med nogle givende og læringsrige perspektiver til deres arbejdsplads, og så kan de faktisk også være en ressource. Hun beskriver, at de er afhængige af frivillig arbejdskraft, hvorfor de altid kan bruge nogle ekstra hænder. Peter fra Café Exit oplever også, at samfundstjeneren kan bidrage med meningsfuld arbejdskraft. Fordi både frivillige, brugere og ansatte har en kriminel baggrund, så oplever han, at det giver samfundstjeneren en anderledes og unik organisation at afsone deres straf hos. I Café Exit forsøger de ofte at tænke ud af boksen i forhold til arbejdsopgaver, så det kan både være at deltage i et ansættelsesudvalg og det kan være at deltage i sociale arrangementer. Samfundstjeneren bliver en del af et stort fællesskab og de er ”meget fokuserede på fællesskabet og tror på, at for mange mennesker når vi skal udvikle os, så har fællesskabet, de sammenhænge vi indgår i, utrolig stor indvirkning på om vi lykkes” (Peter, Café Exit, bilag 2: 29). Selvom samfundstjeneren bliver eksponeret for andre med en kriminel historik hos Cafe Exit, så oplever Peter, at de bliver overraskede over der ikke tales kriminalitet, og at folk er der for at støtte hinanden i positiv retning. Peter siger ”vores formål er jo resocialisering, det bliver tit gjort til et lidt abstrakt begreb, men det kan også være et meget konkret begreb nemlig at socialisere og nærmere bestemt socialisere på den positive måde” (Peter, Café Exit, bilag 2: 29). Derudover så mener Peter, at for personer, som måske ikke har været en del af det almindelige arbejdsmarked, så kan det være ”grænseoverskridende at skulle dukke op på en arbejdsplads”, hvorfor han mener det er mindre grænseoverskridende at være hos dem. Men han har også oplevelsen af, at det betyder noget for samfundstjeneren, at de laver noget som er ”meningsfuldt, fordi man arbejder med noget, som taler lige ind i noget man forstår, altså man forstår de udfordringer som folk kommer med, man ved hvad det betyder at være med til at skabe det frirum som det er at komme hos os” (Peter, Café Exit, bilag 2: 25). Desuden mener Peter, at

samfundstjenerne bidrager med en diversitet til deres arbejdsplads, som er en fordel for deres arbejde. De forsøger nemlig at skabe et miljø af personer med forskellig baggrund, som kan sparre med hinanden. Samfundstjenerne er jo i gang med at *"afsone deres straf lige i øjeblikket, så det er folk i forskellige stadier, alene det er en gevinst for os"* (Peter, Café Exit, bilag 2: 31). Samfundstjenerne skal forstås som et supplement til arbejdspladsen, hvor de selv kan være med til at bestemme, hvor meget de vil udrette mens de er der, men de er ikke arbejdskraft.

Susanne fra Dyreinternatet beskriver også, at de er glade for de ekstra hænder til at varetage opgaverne omkring dyrene. Men hun siger også, at det nogle gange kan være drænende for det faste personale, at de hele tiden skal forholde sig til nye mennesker, som både kan være frivillige, praktikanter og samfundstjenere. Susanne beskriver *"at det nogle gange kan være mentalt hårdt hele tiden at skulle forholde sig til nye mennesker og lære dem op, og igen er det jo meget forskelligt, hvor de er henne af, om det er nogen der bare fanger opgaver med det samme"* (Susanne, Dyreinternat, bilag 2: 6). Derfor betyder det også noget for arbejdspladsen, hvis samfundstjeneren kommer og skal afsone mange timer. Da det betyder mindre oplæring. Men selvom det kan være hårdt, så sætter de stor pris på det arbejde de udfører, og også i et omfang, hvor Susanne beskriver de ekstra hænder som *"uundværlige"* (Susanne, Dyreinternat, bilag 2: 3). Det har som en uventet sidegevinst også betydet, at nogle af samfundstjenerne har givet udtryk for, at de overvejer at fortsætte som almindelige frivillige efter endt samfundstjeneste. Samfundstjenerne oplyser at *"de har fået øjnene op for, at det vil de egentlig gerne bruge lidt tid på"* (Susanne, Dyreinternat, bilag 2: 3).

Lone beskriver, at de generelt *"har stor gavn af dem [samfundstjenerne] og jeg siger aldrig nej"* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 17). Uanset om det er lange eller korte samfundstjeneste-forløb, der er idømt, så kan de finde måder at udnytte deres potentiale og i fællesskab finder de som regel hurtigt ud af, hvad de kan, og hvad de gerne vil. Nogle samfundstjenere vælger også her at forblive som frivillige, det er dog kun fra de lange forløb, at nogen har valgt at forblive på stedet som frivillige, det skyldes ofte, at de korte forløb ofte bare hurtigt skal overstås, men det er også fordi det *"mest er i de lange forløb man når at få en god relation"* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 18). Lone oplyser desuden, at udover samfundstjeneren er en god hjælp til arbejdsopgaver i det daglige, så *"giver det også noget det der med at vi hjælper dem som er i en dårlig situation, det har også en betydning for os som sted, at vi rigtig gerne vil hjælpe dem, hvis de har lavet noget der ikke var så smart"* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 19).

Peter fra Ceres Huset beskriver, at samfundstjeneren ikke laver arbejde, som burde være lønnet. Det vil sige, at det ofte vil være de opgaver som de ikke får lavet i hverdagen. Det vil også være hjælp til det faste personale med eksempelvis borddækning og rengøring, men ofte er det også de samtaler med beboerne, gåture og udendørsaktiviteter, som personalet ikke får tid til i hverdagen. Det kan være *”mange forskellige opgaver i løbet af en dag, men alt sammen noget der indbefatter selvfølgelig beboerne i en eller anden udstrækning, og væren omkring dem”* (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 36). Peter beskriver, at han helst vil have de samfundstjenere, der skal være der i mange timer, men at der også sagtens kan være samfundstjenere i korte forløb *”som er hurtige til at falde ind i det socialt her, fordi de tit er lidt bedre stillet”* (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 40). Hos Kirkens Korshær oplyser Lis også, at de har stor gavn af de ekstra hænder, og de bruger dem til alsidige opgaver fra at løfte tunge møbler, afhente dødsboer, tjekke puslespil, betjene kassen og nogle kan komme til at rydde op. Det er ikke alle dage, at der er lige travlt i butikken, men så drikker de en kop kaffe sammen i stedet. Lis har ikke oplevet, at nogle af samfundstjenerne ønsker at være frivillige bagefter, men hun oplever ofte, at når de slutter så har de kage med og siger pænt tak for deres tid hos dem. Nogle af dem siger også, at de vil komme forbi og hilse på, og det er der da også flere der gør, men *”jeg ved jo godt, at når de står der og siger tak for den tid de har været her, så tror jeg da også på den anden side de er lettet over at nu er det ovre, det tror jeg”* (Lis, Kirkens Korshær, bilag 2: 11). Allan fra Café Parasollen oplever derimod, at flere vil være frivillige efter endt samfundstjeneste. Udover, at dette sikrer dem flere tiltrængte frivillige hænder, så kan samfundstjeneste også give dem en følelse af at *”vi rent faktisk gør en forskel i nogle menneskers liv (...) dem i samfundstjeneste kan vi jo faktisk flytte og gøre et eller andet for, så de engagerer sig i samfundet videre frem. Det kan vi ikke nødvendigvis med dem der kommer og gæster vores sted”* (Allan, Café Parasollen, bilag 2: 54).

Mette fra Livsværkstederne beskriver ligeledes, at de som arbejdsplads har rigtig gode erfaringer med at have personer i samfundstjeneste. Hun beskriver også, at samfundstjeneren har haft *”deres at bøvle med, men som selvfølgelig skal have en chance i livet, og det vil vi rigtig gerne være med til at støtte op om”* (Mette, Livsværkstederne, bilag 2: 69). Mette beskriver, at samfundstjenerne er meget brugbare for deres arbejdsplads, men hun oplever også det betyder noget for samfundstjeneren, at de kan mærke de er værdsat, og fordi *”vi altid har brug for ekstra hænder sådan et sted her (..) så kan de se at de gør en forskel hos os”* (Mette, Livsværkstederne, bilag 2: 70-71). Ligesom hos Den Sociale Retshjælp beskriver Mette, at hun oplever samfundstjeneste som:

win-win, for det giver os noget, fordi vi får nogle gode hænder for en tid og så hjælper vi forhåbentlig folk videre (...) og hvis vi kan hjælpe dels den der er i samfundstjeneste, men også samfundet generelt, så synes jeg kun det er noget man kan være med til. Jeg kan ikke se der er nogen ulemper blandet ind i det her (Mette, Livsværkstederne, bilag 2: 74).

Mikkel påpeger, at der ikke er mange plejehjem i regionen, der tilbyder samfundstjeneste. Han mener det kræver, at arbejdspladsen skal kunne *”se formålet med det for egen vinding. Jeg kan i hvert fald sagtens se nogle gevinster for os som center ved at have dem”* (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 78). Det er for Mikkel vigtigt, at arbejdet som samfundstjenere udfører kommer beboerne til gode, giver dem noget værdi og skabe mulighed for gode oplevelser. Samfundstjenere bruges særligt til sociale aktiviteter, hvor de kan hjælpe ved bankospil, aktiviteter i fællesrummet eller sørge for ekstra kaffehygge. Der er tale om aktiviteter, som beboerne gerne vil, men som personalet nogle gange har for travlt til og som beboerne kan have svært ved selv at igangsætte. Når samfundstjenere kommer i weekenden, så kan det faktisk betyde, at arbejdspladsen har bedre mulighed for at lave arrangementer, aktiviteter eller busture. Mikkel fortæller, at arbejdsopgaver naturligvis udvælges efter aftale med samfundstjenere, men de fleste er interesserede i at have noget med beboerne at gøre. Samfundstjenere har ikke arbejdsopgaver inde i beboernes lejligheder. Samfundstjenere må altså ikke tage lønnet arbejde, men de *”kan give noget ekstra, eller noget krydderi eller noget der ikke havde været der, hvis de ikke var her som samfundstjenere”* (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 79).

OPSUMMERING PÅ ARBEJDSPLADSNIVEAUET

Informanterne har overordnet set kun positivt at sige om samfundstjeneste på arbejdspladsniveauet. De bruger ikke mange ekstra ressourcer på dem, de har et uproblematisk samarbejde med kriminalforsorgen og samfundstjenere udgør en vigtig arbejdskraft for samfundstjenestestederne. Samfundstjenestestederne har stor tiltro til både KiF og domstolens vurdering af, hvem der er egnet til at være hos dem, men der er dog for flere samfundstjenestesteder afstandtagen til bestemte typer af kriminalitet indenfor sædeligheds- og seksualforbrydelser. Samfundstjenere lever ikke altid op til informanternes forventninger, men dette opvejes af de mange positive effekter af deres arbejdskraft. Det er en særlig udfordring for samfundstjenestestederne, at der kan være tvivl om, hvordan samfundstjenere skal præsenteres på arbejdspladsen, men der er bred konsensus om, at det er vigtigt at få taget drøftelsen tidligt med samfundstjenere.

5.3 DET SAMFUNDSMÆSSIGE NIVEAU: ”IKKE ALLE KRIMINELLE ER FARLIGE”

Socialt ansvar

For yderligere at forstå, hvorfor samfundstjenestestederne ønsker at bidrage til opgaven omkring afsoning af samfundstjeneste, er det samfundsmæssige niveau det sidste fokus for denne undersøgelse. Flere samfundstjenestesteder giver udtryk for, at ønsket dels handler om en generel opfattelse af et fælles samfundsansvar for at hjælpe hvor man kan, men det handler også om det menneskesyn samfundstjenestestedet har. Julie fra Den Sociale Retshjælp påtaler netop, at årsagen til de har folk i samfundstjeneste skyldes, at det *”helt generelt er kernen af det vi laver at hjælpe folk videre, så hvorfor skulle vi ikke gøre det”* (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 61). Derudover beskriver Julie en faglig interesse i at gøre samfundstjeneste til en god oplevelse, da hun mener der er gode resultater ved brugen af denne alternative strafform fremfor fængsel. Hun håber, at gode oplevelser med meningsfuld samfundstjeneste kan føre til, at man *”fra politisk hold vil kigge mere den vej”* (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 61), og forhåbentlig på sigt udvide brugen af strafformen. Lone er også optaget af muligheden for at udvide brugen af samfundstjeneste, det kunne eventuelt udvides til *”sådan nogle som håndværkere (...) hvis de har ressourcerne til det”* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 22). Men det kræver ifølge Lone også, at der er en inkluderende holdning på arbejdspladsen, hvor man er bevidst om, hvad man tænker om dem der kommer, men de *”ser ikke negativt på dem (...) for jeg tænker man kan sagtens bruge dem (...) hvorfor skulle man ikke kunne det?”* (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 22) Allan fra Café Parasollen ser ligeledes deres indsats omkring samfundstjeneste som et samfundsansvar, som bidrager positivt til både dem, samfundet og samfundstjeneren selv:

De [samfundstjeneren] gør samfundet en tjeneste, men vi gør så også nogle gange samfundet en tjeneste ved, at vi ændrer deres livs- og menneskesyn. Og gør dem til nogle der ikke bare afsoner en straf, men til en samfundsborger, der rent faktisk tager del i et socialt ansvar (Allan, Café Parasollen, bilag 2: 50).

Ovenstående udtalelser fra flere samfundstjenestesteder kan forstås i konteksten af teorien om social støtte. Cullen (2014) beskriver social støtte som en form for social kontrol, men det handler også om at skabe en mere humanitær tilgang til strafforståelse, hvor der tænkes alternativt i forhold til straf og kriminalitetsbekæmpelse. Ved at benytte Nan Lins teoretiske definition for social støtte ses det, at social støtte skal forstås på både individ-, netværk og samfundsniveau. Den sociale støtte handler

både om de fysiske instrumentelle opgaver som samfundstjeneren udfører, men det handler også om den måde de bliver mødt på af aktører på både mikro- og makroniveau i samfundet (Cullen, 2014). En forståelse der ser ud til at være enighed omkring blandt informanterne.

Mikkel fra Thors Bakke er ligeledes optaget af, at samfundstjeneste skal forstås som en mere meningsfuld strafform end fængsel, hvis det kan lade sig gøre. Mikkel oplever dog ikke, at samfundstjeneste primært bare skal handle om *”at holde dem ude af fængsel, men det er jo faktisk i retning af noget bedre”* (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 83). Derfor mener han, at når en person er vurderet til at kunne afsone samfundstjeneste, så er det deres ansvar at møde dem med nogle arbejdsopgaver, der kan give gevinst til samfundet. Men også give dem erfaring med *”socialt samvær med andre mennesker, det kan man ikke sætte en pris på (...) og det tror jeg de har brug for, altså det er på en eller anden måde mere resocialiserende”* (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 83). Dette kan forstås med inddragelse af Cullens (2014) teori om social støtte, hvor han med inddragelse af teori om kriminalitetens sociale økologi af Shaw, McKay og Wuthnow beskriver, hvilken indflydelse samfundet har for kriminalitetsudvikling. Med USA som eksempel ses et samfund præget af individualistisk utilitarisme, hvor der er lavt niveau af social støtte og høje kriminalitetsrater. Årsagen til de høje kriminalitetsrater beskrives fra politisk side som mangel på effektiv kontrol, hvorfor løsningen ofte bliver højere straffe. Ifølge Cullen (2014) er det dog relevant at kigge mod andre vestlige nationer, hvor social integration, social støtte og uformel social kontrol vurderes at bidrage til lavere kriminalitetsrate og dermed et mere trygt samfund. Mikkel fra Thors Bakke oplever desuden, at samfundstjeneste skal ses som en selvstændig meningsfuld afsoningsform, hvilket bakker op om eksisterende forskning om at forstå samfundstjeneste i sin egen ret, fremfor kun sammenlignet med fængselsstraf (Focquaert & Raine, 2012).

Kontrolfunktion

Mikkel beskriver, at når der starter en person i samfundstjeneste, så bliver der fastlagt en plan og en ramme for deres tid på stedet, han siger *”jeg sammenligner det måske lidt med, at man indgår en eller anden form for kontrakt, og hvis ikke man efterlever den kontrakt, så er vores næste trin, at vi sladrer”* (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 77). Mikkel oplever, at de deler ansvaret for denne kontrolfunktion med KiF, han ser det egentlig mest som en hjælp til kriminalforsorgens kontrol, hvorfor de primært *”underretter hvis en samfundstjener ikke dukker op, stikker af eller går før tid, eller bryder nogle af de regler vi har. Det er sådan set det”* (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 85). Peter fra Ceres Huset er ligeledes enig i denne oplevelse af kontrolfunktionen og han mener, at *”vi har en forpligtelse til at*

prøve at hjælpe der, hvor vi kan hjælpe. Jeg tager jo også mennesker ind, som er kommet skævt ind i livet, i helt almindelig praktik, det synes jeg også jeg har en forpligtelse til” (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 39). Han beskriver videre, at det på mange måder er lettere at have folk i samfundstjeneste end andre former for forløb, da *”jeg skal jo ikke diskutere om de skal være her eller ej, det har de jo ligesom fået en dom til (...) jeg skal heller ikke diskutere, hvornår de skal komme og gå, det har vi aftalt, og jeg kan heller ikke gå på kompromis med det*” (Peter, Ceres Huset, bilag 2: 39). Det er her relevant at indtænke teori om *reintegrative shaming*. Braithwaite (Cullen 2014) understreger i hans teori at, kontrol kun kan være effektiv når den udføres i en støttende kontekst. Samfundstjenestestederne ser ud til at have forudsætninger for at være denne støttende kontekst, men det er naturligvis også vigtigt at indtænke, at samfundstjenestestederne på en måde både vurderer på samfundstjenerens adfærd, udvikling, personlighed, kompetencer og hvorvidt de er i stand til at overholde de regler der opsættes. Der vurderes ikke at være tale om en egentlig ligeværdig relation, men snarere en relation med elementer af både formel og uformel social kontrol. Selvom mange informanter omtaler samfundstjenerne som arbejdskraft, kollegaer eller frivillige må det formodes, at der er tale om nogle andre vurderingsparametre for samfundstjeneren end for andre på arbejdspladsen. Det kan altså se ud til, at Garland (2001) i hans kritik af Durkheim havde ret i hans tanker om at huske, at straffuldbyrdelsen ikke kun er et statsligt anliggende, men at andre civile, offentlige og private institutioner kan blive et bindeled mellem stat og det civile samfund, og på den måde være et led i rehabiliteringen af den kriminelle, samfundssikkerhed og kriminalitetskontrol. Kontrollen opleves ikke negativt fra samfundstjenestestedernes perspektiv, men det opleves snarere positivt og som en nødvendig magtoverdragelse, hvilket stemmer overens med Garlands forståelse.

Kontrolfunktionen fylder ikke negativt for Lone fra Det Blå Sted. Hun beskriver, at selvom de er et led i straffuldbyrdelsen, så *”ser jeg det kun som noget positivt, at vi kan hjælpe dem videre og jo mere positivt vi er indstillet overfor dem, jo mere positive er de jo også når de kommer her*” (Lone, Det Blå Sted, bilag 2: 20). Susanne fra Dyreinternatet er ligeledes spurgt ind til oplevelsen af at være et led i straffuldbyrdelsen, hvilket hun ikke oplever fylder for dem i hverdagen. Faktisk indtænker de dem som en del af hverdagen, hvor kontrol og straf ikke fylder i deres rutiner, træning og arbejdsopgaver. Lis oplever, at de har fået deres straf i retten, og så er de dømt til samfundstjeneste, men hun tilføjer *”det skal IKKE være en straf at være her*” (Lis, Kirkens Korshær, bilag 2: 14). Hos Cafe Exit er holdningen lidt anderledes, hvor de er meget bevidste om deres kontrolfunktion. Selvom de erkender at kontrollen er en del af deres rolle som samfundstjenestested, så er de den *”klart helst*

foruden” (Peter, Café Exit, bilag 2: 28). De er kun vant til at føre kontrol i begrænset omfang i deres øvrige arbejde, og han oplever det kan give dem:

(...) en anden rolle, at vi på den måde bliver en del af systemet. Hvor vi gerne vil være det her sted, hvor man kommer frivilligt og kan engagere sig, og hvor relationen er frivillig begge veje. Men vi kan sige, at vi gør det fordi vi kan se det giver mening for folk alligevel. Og jeg tror også for en del så betragter de os ikke som kontrolorgan alligevel, men anerkender at *”nå ja, selvfølgelig skal I også have den formelle rolle”* (Peter, Café Exit, bilag 2: 28).

Peter fra Café Exit oplever altså ikke, at kontrolfunktioner giver dem udfordringer i hverdagen, men det ændrer ikke på, at de helst ville være *foruden* kontrolopgaven. Det giver desuden anledning til overvejelser omkring deres interne værdisæt om blandt andet frivillig deltagelse. Peter oplever dog, at der er fuld forståelse blandt samfundstjenerne omkring den pålagte kontrolopgave, og så mener han, at deres overordnede tilgang, værdier og strategier er med til at udligne magtforskelle og give grobund for:

(...) et ligeværdigt fællesskab (...) hvor folk skal komme ind ad døren uanset om de kender os eller ej, uanset om de er brugere, frivillige eller samarbejdspartnere og blive mødt af samme ligeværdige, tillidsfulde og imødekommende kultur. Og det gør jo noget i forhold til magtrelationen. Man kan jo godt have den samme magt, og så føles det anderledes, tænker jeg (Peter, Café Exit, bilag 2: 28)).

Julie beskriver deres rolle i straffuldbyrdelsen som *”en pligt vi har som arbejdsgivere, som kollegaer, som naboer og som medmennesker”* (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 62). Hun mener der er behov for, at alle tager del i det ansvar, der ligger i at hjælpe samfundstjeneren tilbage til *”et sundt fællesskab”* (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 62). Ved at overse dette ansvar oplever hun, at vi som samfund *”taber mange mennesker, taber mange nye ofre og vi taber rigtig meget økonomi samfundsmæssigt”* (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 62). Julie oplever også, at det giver deres arbejdsplads muligheden for at få *”nogle nye perspektiver ind, som vi skal forholde os til”* (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 62). Café Exit oplever ligeledes, at deres funktion som samfundstjenestested er relevant, da de forsøger at være en brobyggende organisation, blandt andet mellem lovovertrædere og omverdenen. I dette afsnit ses kontraster mellem Café Exit og Kirkens Korshær. Peter fra Café Exit, der arbejder med fængselsindsatte og løsladte, er den der er mest

bekymret for kontrolfunktionen og Lis fra Kirkens Korshær har gjort sig færrest tanker om betydningen af kontrolfunktion. Lis er frivillig og har ikke været en del af beslutningen om, hvorfor de skal have samfundstjenere hos dem, og måske derfor ikke så optaget af de bagvedliggende overvejelser. De resterende informanter placerer sig et sted mellem disse to kontraster.

Social bæredygtighed

Med udgangspunkt i den teoretiske beskrivelse af *reintegrative shaming* af Cullen (2014) kræver succesfuld *shaming*, at samfundet anerkender, støtter og inkluderer individer, som har udført kriminelle handlinger. Reintegrative shaming er en del af teorien om social støtte, hvor der også er indlejret politiske budskaber om at tænke alternativt i forhold til forståelse, forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet. Den alternative strafform, samfundstjeneste, vurderes at være dårligt implementeret i strafforståelsen blandt europæiske borgere. En af årsagerne til dette kan tillægges mediernes portrættering af samfundstjeneste, som ofte i ensidige vendinger beskrives negativt, meningsløst og utilstrækkeligt i forhold til at sikre befolkningens følelse af retfærdighed (Taber et al. 2016; Happer et al, 2019; Hayes, 2013). Netop mediernes betydning for samfundets opfattelse af samfundstjeneste er i fokus hos flere af informanterne. Særligt Mikkel fra Thors Bakke er bevidst om, at den mediedækning som samfundstjeneste har fået hos dem, ikke er rimelig. Han mener, at det er vigtigere at få det gode historier frem, så flere arbejdspladser melder sig til at have samfundstjeneste. Et større fokus på de positive historier kan måske være med til, at:

(...) folk bliver bevidste om, at det ikke er alle, som afsoner samfundstjeneste, som er uegnede til at have med mennesker at gøre. For det der med, at hvis man er uegnet til at have med mennesker at gøre, så er det fordi man er farlig og ikke alle kriminelle er farlige. Det er vigtigt at få skubbet et eller andet ved det. Samfundstjeneste skal ikke kun være manuelt arbejde uden social kontakt, men det skal skubbes et sted hen, hvor det skaber mere værdi. Det skal bruges til at hjælpe folk, hvor der mangler noget socialt, hvis det kan legaliseres at samfundstjeneste bliver afsonet der [i det offentlige], så vil det være perfekt (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 86).

Mikkel omtaler i ovenstående citat, at grænserne for brugen af samfundstjeneste kunne blive effektivt rykket i Danmark, hvis det offentlige stillede flere af deres arbejdspladser til rådighed for afsoning. Hvis det offentlige kan acceptere samfundstjenesterne, så bliver det ifølge Mikkel måske også mere legalt for andre arbejdspladser. Hans håb er, at den mediedækning Thors Bakke har fået, kan ende

med at blive vendt til et positivt politisk fokus på den ”*mulighed som samfundet kan udnytte, at nogle skal have en straf og rent faktisk få vendt det til noget positivt*” (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 87). Han er dog opmærksom på, at afsoning af samfundstjeneste på plejehjem er taget op til drøftelse i folketinget, hvorfor han kan ”*frygte, at de på en eller anden måde vil prøve at begrænse det [samfundstjeneste], og det vil jeg da synes var ærgerligt*” (Mikkel, Thors Bakke, bilag 2: 87).

Julie fra Den Sociale Retshjælp beskriver også, at hun mener kriminalforsorgen kunne gøre mere ud af at promovere de gode historier omkring samfundstjeneste. For ifølge hende bør samfundstjeneste bruges meget mere end det gør nu, og kan også tænkes bredere i forhold til den kriminalitet der kan idømmes samfundstjeneste for. Men det bør også tænkes bredere fordi ”*fængslerne er pressede og der ikke er plads*” (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 61). Julie foreslår at kigge til kriminalforsorgens nylige kampagne omkring rekruttering af fængselsbetjente som hun mener har været effektiv til at skabe positiv reklame. Hvis der skulle laves en reklamefilm for samfundstjeneste, så skulle fokus være på:

(...) hvad du som virksomhed får ud af at tage de her mennesker ind, for det er jo det der skal være motivationen for dem der sidder på den side af bordet, det skal give dem noget. Én ting er at give tilbage til samfundet, ansvar og pligt, men det kræver også som virksomhed, at du kaster nogle ressourcer ind i det, men du får også enormt meget tilbage (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 63).

Julie ser god mening i at fokusere på de private virksomheder, hvor det er vigtigt at få kommunikeret, at samfundstjeneste har mange forskellige aspekter. Måske kunne et fokus på, at ”*det er rigtig fint, at man taler om grønne virksomheder, hvor man passer på miljøet og alle de her ting, men i dag er der jo også nogle, som er begyndt at tale om at være en social bæredygtig virksomhed. Og hvis man taler mere ind i det, så har man jo et ansvar for andre mennesker*” (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 63). Men det er dog vigtigt, at samfundstjeneste i det private ikke komme til at handle om ”*vækst, kapital og profit*” (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 59). Julie mener, at de som samarbejdspartner til kriminalforsorgen er interesseret i at hjælpe med at fortælle de gode historier, for de dårlige historier har desværre stor indvirkning på det politiske Danmark. De gode historier skal for at interessere politikerne sørge for at handle om, at ”*samfundstjeneste bliver præsenteret som en strafform, som mindsker kriminalitet og mindsker antallet af ofre*” (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 64). De gode historier handler ikke nødvendigvis om, at samfundstjeneren kan fastholde sit job og kontakten til familien, da dette kan provokere retsfølelsen hos dele af befolkningen og dermed

også politikerne, da de er interesserede i stemmer. Grundlæggende så handler den gode historie ikke om, hvad samfundstjeneren får ud af samfundstjeneste, men det skal handle om, hvad *”vi som samfund får ud af, at kriminelle er i samfundstjeneste versus fængsel”* (Julie, Den Sociale Retshjælp, bilag 2: 64). Her er det relevant at inddrage det aktuelle studie om samfundstjeneste af Andersen (2024), hvor samfundstjeneste beskrives som en alternativ afsoningsform, der ikke nødvendigvis overordnet set mindsker kriminalitetsrecidiv, men den øger heller ikke risikoen. Til gengæld er det en samfundsøkonomisk bedre afsoning. En billigere løsning end fængsel, som også giver bedre vilkår for tilknytning til arbejdsmarked og relationer til familien. Studiet finder også som Julie beskriver, at de alternative afsoningsformer bør tages op til drøftelse i forhold til udvidelse af kriminalitetstyper der kan idømmes samfundstjeneste for (Andersen 2024).

Mette fra Livsværkstederne oplever heller ikke der er ordentlig mediedækning omkring samfundstjeneste. Faktisk oplever hun slet ikke, at man hører om samfundstjeneste, hvilket ifølge hende er ærgerligt, da hun mener der kommer bedre borgere ud af at være i samfundstjeneste end i fængsel, og det bør være fokus i stedet for, at samfundstjeneste godt kan komme *”i modvind fordi mange synes det er for let”* (Mette, Livsværkstederne, bilag 2: 73). Mette tænker, at eksisterende samfundstjenestesteder godt kunne være med til at udbrede viden om samfundstjeneste og derfor:

(...) række lidt mere ud, vi sidder i alle mulige netværk med andre civile organisationer, kommuner, frivillige og alverdens netværk. Og der sidder vi ofte jeg ved ikke hvor mange, der kunne man jo sagtens forestille sig, at der kom nogen og fortalte om samfundstjeneste. Man kunne godt slå et slag for at det faktisk er en rigtig fin ordning, det er jo lignende organisationer der mangler frivillige hænder, som kan gå til hånde med noget, det er jo en win-win for mange, og for dem der ikke kender det vil det give mening (Mette, Livsværkstederne, bilag 2: 72).

Susanne oplever heller ikke, at samfundstjeneste er eksponeret nok i samfundet, og hun mener heller ikke det på nogen måde er *”synligt, hvem der hjælper med samfundstjenere”* (Susanne, Dyreinternat, bilag 2: 7). Peter fra Ceres Huset i Århus oplyser, at han gerne vil bidrage til at udvikle viden om samfundstjeneste, hvorfor han har valgt at være med i en arbejdsgruppe sammen med HR, kriminalforsorgen og lokalpolitikere om, hvordan man får udbredt samfundstjeneste til flere plejehjem i Århus Kommune.

Peter fra Café Exit tænker også der er behov for at udvide viden om og brugen af samfundstjeneste. Han kunne forestille sig det kunne have en positiv effekt på udvidelsen, hvis der blev ”*større forståelse for Restorative Justice i samfundet og det kriminelle miljø, så man var meget mere bevidst om, hvad det handlede om og talte om det*” (Peter, Café Exit, bilag 2: 31). Restorative Justice kaldes på dansk også genoprettende retfærdighed og bruges som beskrivelse af alternative modeller for konfliktløsning, hvor samfundstjeneste ses som en måde at give noget tilbage til samfundet (Lilly et al., 2011). Ifølge Peter fra Café Exit kunne det altså give mening, at samfundet og dem, der har udført kriminalitet, bliver opmærksomme på den form for genoprettende retfærdighed, der kan være indlejret i afsoningen af samfundstjeneste ”*fordi ellers bliver det måske hurtigt bare betragtet som ”nu går jeg ud og udfører noget slavearbejde i den tid der er udmålt og så har jeg udstået det”*” (Peter, Café Exit, bilag 2: 31).

OPSUMMERING PÅ SAMFUNDSNIVEAU

Informanterne er overordnet enige om, at brugen af samfundstjeneste giver mening ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv. De oplever rollen som samfundstjenestested som et socialt ansvar, der burde være mere synligt, anerkendt og udbredt i det danske samfund og samfundstjeneste kan medvirke til at ændre eventuel ensidig forståelse af personer, der har udført kriminalitet. Samfundstjenestestederne er ikke helt enige om, hvor stor betydning den indlejrede kontrolfunktion har for deres arbejdsplads, men uanset hvor meget fokus de har på det, så bliver de udøvere af både den uformelle og formelle sociale kontrol. Øvrige interessepunkter omkring ressourcer i kriminalforsorgen og social bæredygtighed udfoldes i diskussions- og perspektiveringsafsnittene.

6. DISKUSSION

I det følgende afsnit inddrages en diskussion af to emner, der er fremkommet fra undersøgelsens resultater. Først et fokus på arbejdsmarkedstilknytning, stigmatisering og den indlejrede kontrolfunktion. Dernæst et fokus på manglende ressourcer i kriminalforsorgen og omtalen af samfundstjeneste som alternativ afsoningsform i forhold til den inddragede litteratur.

6.1 ARBEJDSMARKED OG KONTROLFUNKTION

Flere informanter beskriver de oplever, at samfundstjenesterne udviser interesse for at fortsætte som frivillige efter endt afsoning, hvilket løser et problem om behov for frivillige kræfter. Enkelte beskriver også, at både samfundstjenester og arbejdsplads ville være interesseret i at fortsætte et regulært ansættelsesforhold, men dette bremses af regler om ansættelse af personer med plettet straffeattest. Internationale undersøgelser viser, at netop stigmatisering på arbejdsmarkedet kan være årsag til eksklusion og social udstødelse fra samfundet for personer med en kriminel historik. Dette besværliggør resocialisering og øger risikoen for kriminalitetsrecidiv (Sheppard & Ricciardelli 2020). Fordi informanterne i denne undersøgelse oplever at få et mere nuanceret syn på kriminalitet og personer, der har udført kriminelle handlinger, så er det måske særlig interessant at åbne for drøftelsen omkring ansættelse af personer med en plettet straffeattest. Hvis samfundstjenesterne kan bestride arbejdsopgaver i forbindelse med samfundstjeneste under relativt u-superviserede forhold, så kan det også tænkes, at de kunne indgå i udvalgte arbejdsopgaver på de fleste arbejdspladser. Ved at udbrede viden om samfundstjeneste og inddrage flere private virksomheder som samfundstjenestested, hvor de selv kan bestemme regler om ansættelse, kan samfundstjeneste potentielt blive et element i at mindske stigmatisering på arbejdsmarkedet. Herved øges også mulighederne for at møde samfundstjenesteren med anerkendelse og støtte i forståelsen af *reintegrative shaming* (Cullen 2014; Becker 1963).

Men det er også nødvendigt at åbne for bekymringen omkring, hvor stort ansvar samfundet bør pålægges for forvaltning af straf (Boone et al. 2010). Fordi flere af samfundstjenestestederne er baseret på frivillighed, kan forståelsen vedrørende *The Penal Voluntary Sector* også bringes i spil (Corcoran et al., 2017; Olesen et al. 2023). Forståelsen retter en kritik mod det faktum, at civilsamfundets organisationer kan blive et led i fuldbyrdelsen af straf. Dette kan skabe udfordringer for følgende tre områder: Konceptet om medarbejderes frivillige indsats i kontrast til den professionelle kontrolrolle; Brugernes frivillige deltagelse i kontrast til afsoning af straf; Samt mindre

fokus på individets velfærd i en social kontekst i kontrast til øget fokus på individets udvikling og målopnåelse i en juridisk kontekst. Selvom kontrolopgaven overordnet set accepteres af samfundstjenestestederne i dette speciale, så kan det have vidstrakte konsekvenser for den fremtidige forståelse af civilsamfundet, hvis deres unikke placering i samfundet bliver udfordret i forhold til at udøve magt og kontrol på statens vegne (Corcoran et al., 2017). Men ifølge Garland (2001) kan uddelegeringen af kriminalitetskontrol til blandt andet civilsamfundet også vurderes som en både effektiv og nødvendig magtoverdragelse i det moderne samfund.

6.2 RESSOURCER I KRIMINALFORSORGEN

Flere informanter giver udtryk for, at de ser samfundstjeneste som en mere meningsfuld straf end fængselsafsoning. Det kræver dog, at samfundstjenestestedet skaber rammerne for afsoning, hvor der kan løses meningsfulde opgaver til gavn for samfundet. Informanterne nævner også, at samfundstjeneste kan ses som en måde at afhjælpe personale- og pladsmangel i kriminalforsorgen. Netop denne begrundelse er også fundet relevant i eksisterende international litteratur, for når der mangler ressourcer i kriminalforsorgen, så øges risikoen for etiske- og menneskerettighedsmæssige udfordringer ved afsoning, hvor sikkerhed, udgang, isolering og plejebenhov nedprioriteres. På den måde giver det altså samfundsmæssig og menneskelig mening at tænke alternativt i forhold til straf (Focquaert & Raine, 2012). I aktuel dansk forskning vurderes alternative strafformer også at kunne afhjælpe pladsmangel i de danske fængsler. Samfundstjeneste kan ikke dokumenteres at mindske kriminalitetsrecidiv mere end fængselsstraf, men det øger heller ikke risikoen. Samfundstjeneste kan derimod tydeligt dokumenteres som en samfundsøkonomisk bedre løsning end fængsel, der både er billigere og giver bedre vilkår for tilknytning til arbejdsmarked, uddannelse og familie (Andersen, 2024).

Flere informanter mener i dette speciale, at det kunne være relevant at udvide brugen af samfundstjeneste til flere typer af arbejdspladser, men også til andre kriminalitetstyper og andre lovovertrædere. Dette har også været diskuteret i tidligere forskning, hvor risikoen for *net-widening* og lange ventelister dog er nogle af kritikpunkterne ved samfundstjeneste. Kriminalitetsrecidiv ses desuden ofte at ske i ventetiden på opstart af samfundstjeneste (Killias et al. 2010a; Centre for Social Justice 2014). At udvide brugen af samfundstjeneste til andre lovovertrædere kan imødekomme den udtalte risiko for ulighed for loven, hvor det kun er de mest ressourcestærke, der vurderes egnet til samfundstjeneste. Hvis vi udvider brugen af samfundstjeneste, betyder det dog også, at dømte med højere risiko for kriminalitetsrecidiv skal afsone ude i samfundet (Andersen, 2024). Der vurderes at

være en vis samfundsmæssig aktualitet i at udvide debatten om samfundstjeneste som en alternativ strafform, der har potentiale til at være meningsfuld for både lovovertræder, samfund, arbejdsmarked og kriminalforsorg. Debatten bør nuanceres med de potentialer og udfordringer som er fremkommet i dette speciale, for samfundstjeneste fortjener en drøftelse, der rækker ud over kun at blive belyst som et lettere alternativ til afsoning end fængsel (Cullen et al. 2016; Focquaert & Raine, 2012).

7. KONKLUSION

Dette speciale har søgt at besvare følgende hovedspørgsmål: *Hvilke potentialer og udfordringer har afsoningen af samfundstjeneste – set ud fra et samfundstjenestestedsperspektiv?* Spørgsmålet belyses ved hjælp af besvarelsen af tre underspørgsmål vedrørende potentialer og udfordringer på individ-, arbejdsplads- og samfundsniveau.

Undersøgelsen har fundet, at ud fra et samfundstjenestestedsperspektiv har samfundstjeneste mange positive potentialer i forhold til aspekter på både individ-, arbejdsplads- og samfundsniveau. Samfundstjeneste vurderes at kunne have en positiv effekt på samfundstjenesterens fremtidige adfærd og tankegang, hvis afsoningen bærer præg af en støttende, fleksibel, anerkendende og inkluderende tilgang fra samfundstjenestestedet. Samfundstjeneste vurderes at være en meningsfuld og retfærdig straf, som desuden har givet samfundstjenestestederne en mere nuanceret forståelse for straf, kriminalitet og personer, der har udført kriminelle handlinger. Samfundstjenestestederne oplever det positivt, at afsoneren undgår stigmaet fra fængselsophold og i stedet bidrager til samfundet med arbejdskraft, hvor de ekstra hænder bringer tiltrængt livskvalitet til brugere og borgere. Samfundstjenestestederne beskriver et godt og tillidsfuldt samarbejde med KiF, der ikke kræver mange ressourcer og der er generelt stor tiltro til, at domstolene kan vurdere hvem der er egnet til samfundstjeneste. Samfundstjenestederne er ofte ikke interesseret i at få viden om den lovovertrædelse, der er årsag til samfundstjenesten. Men for flere informanter er holdningen dog, at personer dømt for seksualforbrydelser eller lovovertrædelser begået mod børn ikke er velkomne hos dem, da det påvirker deres retsfølelse.

Samfundstjenestestedet kan opleve udfordringer omkring, at enkelte samfundstjenere ikke lever op til de forventninger der er til dem, og det kan indimellem kræve ekstra ressourcer at afslutte forløbet før tid. Generelt ønskes det at modtage samfundstjenere i længere forløb, da der her er bedst vilkår for relationsdannelse og inklusion på arbejdspladsen og så er det mindre krævende for personalet i forhold til oplæring og hyppig udskiftning. Samfundstjenestederne er optaget af behovet for dialog

med samfundstjeneren om deres ønsker for præsentation på arbejdspladsen, da det i forhold til lovmæssig tavshedspligt ellers kan være en udfordring, hvordan de skal introduceres for brugere og borgere. De fleste samfundstjeneststeder har valgt overordnet set at melde ud, at der kan komme personer i samfundstjeneste på arbejdspladsen, og mange afsonere vælger at være åbne omkring årsagen til deres tilstedeværelse på arbejdspladsen. Samfundstjenestestederne har varierende udfordringer omkring den indlejrede kontrolfunktion, men den uddelegerede statslige magt og kontrol gør dem til udøvere af både den uformelle og formelle sociale kontrol, hvilket kan give anledning til eftertanke i forhold til civilsamfundets funktion i samfundet. Derudover oplever samfundstjenestestederne, at afsonerne kan være frustrerede over lang ventetid forud for opstarten. Ventetiden kan betyde, at afsoneren primært har interesse i at få afsluttet samfundstjenesten så hurtigt som muligt, hvilket kan undergrave formålet og potentialerne ved samfundstjeneste.

Samfundstjenestestederne er generelt optaget af behovet for at udvide brugen af samfundstjeneste, og de mener det er et samfundsmæssigt socialt ansvar at bidrage til opgaven. De oplever, at der politisk, mediemæssigt og fra kriminalforsorgens side bør gøres mere for at promovere de gode historier om samfundstjeneste som et led i social bæredygtighed. Dermed kan der rekrutteres flere meningsfulde samfundstjeneststeder, hvor særligt flere offentlige samfundstjeneststeder kan sikre en bredere legitimering. Selvom forskning og litteratur på området beskriver, at samfundstjeneste som alternativ til fængsel ikke nødvendigvis mindsker kriminalitetsrecidiv, så øger det heller ikke risikoen. Meget tyder på, at samfundstjeneste er et samfundsøkonomisk bedre alternativ, der samtidig skærper fokus på afsoningsformer af mere *restitutiv* karakter. Samfundstjeneste kan desuden give gode vilkår for et ændret livs- og menneskesyn for alle involverede parter, og samfundstjenerne kan fortsætte deres liv med tilknytning til familie, arbejde og uddannelse mens de udfører samfundsnyttigt arbejde.

8. PERSPEKTIVERING

Denne undersøgelse har beskæftiget sig med samfundstjenestestedernes beskrivelse af potentialer og udfordringer ved samfundstjeneste på deres arbejdspladser. Dette er valgt grundet en tilsyneladende mangel på denne vinkel i eksisterende forskning. Grundet tidsafgrænsning for undersøgelsen og svært tilgængelige informanter er der i denne undersøgelse tale om et relativt begrænset forskningsbidrag, som naturligvis kunne udvides med inddragelse af flere samfundstjeneststeder i fremtidig forskning. I denne undersøgelse nævnes perspektiver omkring *social bæredygtighed* og *restorative justice* kortvarigt af enkelte informanter. Disse perspektiver uddybes nedenstående og kunne være interessant at undersøge yderligere i fremtidig forskning.

8.1. ENVIRONMENTAL, SOCIAL OG GOVERNANCE (ESG)

Regnskabsåret 2024 bliver første gang virksomheder skal opføre og rapportere om deres bæredygtighed (Erhvervsstyrelsen 2024). Dette er foranlediget af ny lovgivning fra EU kaldet CSRD, der står for Corporate Social Reporting Standards. Indenfor en række standarder skal virksomheder rapportere om emner der ligger under begrebet ESG, der står for Environment, Social og Governance. Udover emner vedrørende miljø, så dækker dette altså også over sociale forhold både på arbejdspladsen, men også i samfundet. ESG dækker også over virksomhedens øvrige adfærd eksempelvis i forhold til politisk engagement (Erhvervsstyrelsen, 2024).

Servicehundeademiet, som socialiserer førerhunde i blandt andet Søbysøgård fængsel beskriver, at deres arbejdsplads har fokus på netop dette ESG-regnskab. Her belyser de at arbejdet med fængselsindsatte betyder, at de ansætter personer på særlige vilkår. Dette kan bidrage til at skabe bedre inklusion i samfundet efter løsladelse og dermed bedre resocialisering af kriminelle (Servicehundeademiet, 2024). Den private virksomhed Give Steel har givet udtryk for, at de gerne vil tilbyde sig som samfundstjenestested, da det stemmer overens med deres ønske om at skabe en virksomhed præget af social ansvarlighed. De har desuden god erfaring med at ansætte personer med en kriminel historik (Give Steel, 2022). Samfundets arbejdspladser ser altså ud til at kunne indgå i flere niveauer af straffesagskæden, og yderligere forskning på området kan være med til at belyse, hvordan virksomheder kan bidrage til dette. Der kan både være tale om forebyggende indsatser med aktivering, arbejde under fængselsafsoning, tilgængelighed som samfundstjenestested og vilje til at ansætte personer med plettet straffeattest efter deres afsoning. Det vurderes altså relevant at præsentere samfundstjeneste som et muligt led i at skabe gode vilkår for en socialt bæredygtig arbejdsplads, hvilket informant Julie fra Den Sociale Retshjælp også berører som en mulighed i denne undersøgelse. Måske der også kan argumenteres for et vist politisk engagement, idet denne undersøgelse har haft fokus på, at samfundstjenestestederne indgår som en del af straffesystemet ved at udføre kontrol og registrering på statens vegne.

8.2 RESTORATIVE JUSTICE

Restorative Justice, eller genoprettende retfærdighed på dansk, er en fælles betegnelse for alternative modeller for konfliktløsning, hvor samfundstjeneste kan betragtes som en af disse modeller. Konfliktløsningen forstås i denne forstand som en måde, hvor lovovertræderen skal give noget tilbage til samfundet og offeret (Lilly et al., 2011). Denne undersøgelse har fundet, at samfundstjeneste ser

ud til at have potentiale til netop at være et led i en *restitutiv* strafferet baseret på genoprettelse, fremfor en *repressiv* strafferet, der fokuserer på hævn. Informant Peter fra Café Exit berører dette emne og oplever det giver god mening at kigge på den mulighed, der ligger for at bruge samfundstjeneste som et element i at sikre samfundets retfærdighedsfølelse. Han vurderer også der er indlejret en mulighed for, at samfundstjenesteren kan finde mere mening i at få mest muligt ud af at afsone samfundstjenesten. Dette område er også belyst i tidligere forskning (Clausen 2007a), hvor samfundstjeneste netop beskrives som en måde at genoprette retfærdigheden når lovovertræderen har forbrudt sig mod samfundets love og regler. Ved samfundstjeneste, skal lovovertræderen tjene samfundet i et, af domstolene, fastlagt antal timer. I Danmark er det ofte konfliktråd og konfliktmægling, som forbindes med *Restorative Justice*. Der ses for disse modeller yderst positiv effekt på særligt de unge lovovertrædere, hvor der blandt andet ses væsentligt lavere kriminalitetsrecidiv end ved fængselsstraf.

Mange informanter i dette speciale har oplyst, at de primært har unge samfundstjenere, hvorfor det vurderes interessant for fremtidig forskning at kigge på betydningen af samfundstjeneste som model til samfundsmæssig konfliktløsning for unge lovovertrædere. Det vurderes relevant med yderligere forskning da det tyder på, at en øget forståelse af samfundstjeneste i befolkningen, kan give øget tiltro til den positive effekt af denne afsoningsform (Centre for Social Justice, 2014).

9. LITTERATURLISTE

Andersen, L. B., Binderkrantz, A. S. & Hansen, K. M. (2020a). *Forskningsdesign. I: Hansen, K. M., Andersen, L. B. & Hansen, S. W. Metoder i Statskundskab. 3. udgave, 1. oplag.* Hans Reitzels Forlag.

Andersen, L. B., Lausten, L. & Cecchini, M. (2020b) *Forskningskriterier. I: Hansen, K. M., Andersen, L. B. & Hansen, S. W. Metoder i Statskundskab. 3. udgave, 1. oplag.* Hans Reitzels Forlag.

Andersen, L. H. (2024). *30 years of prison alternatives in Denmark: Policy efficiency and inequality before the law.* The Rockwoll Foundation.

Andersen, S. H. (2012). *Serving time or serving the community? Exploiting a policy reform to assess the causal effects of community service on income, social benefit dependency and recidivism.* The Rockwoll Foundation Research Unit and University Press of Southern Denmark.

Andrade, J., Cruz, A. R., Goncalves, R. A. & Rodrigues, A. C. (2021). *Community sanctions: Offenders perceptions about their appropriateness.* European Journal of Probation, Vol 13(2) 161-177. SAGE.

Atherton, A. og Elsmore, P. (2007): *A dialogue on the merits of using software for qualitative data analysis.* Qualitative Research in Organizations and Management: An International Journal.

Becker, H. S. (1963). *Outsiders – Studies in the sociology of deviance.* The Free Press. New York.

Bjørnholt, B. & Jakobsen, M. L. (2020). *Kvalitativ analyse: Kodning. I: Hansen, K. M., Andersen, L. B. & Hansen, S. W. Metoder i Statskundskab. 3. udgave, 1. oplag.* Hans Reitzels Forlag.

Boone, M. (2010). *Only for minor offences: Community service in the Netherlands.* European Journal of Probation, Vol. 2, No. 1, pp 22-40.

Boone, M., Beyens, K., Mcivior, G. & Gil, E. B. (2010). *Community Service in Belgium, the Netherlands, Scotland and Spain: A Comparative Perspective.* European Journal of Probation, Vol. 2, No. 1, pp. 82-98, Marts 2010.

Boone, M., Pakes, F. & Wingerden, S. V. (2020). *Explaining the collapse of the prison population in the Netherlands: Testing the theories*. European Journal of Criminology, 19(4), 488-505.

Bowen, P. (2020). *Smarter Community Sentences*. Centre for Justice Innovation.

BUPL (2003). *Samfundstjeneste i institutioner: Vi sender ingen monstre*. Børne- og Ungdoms Pædagogernes landsforbund.

Centre for Social Justice (2014). *Sentences in the Community: Reforms to restore credibility, protect the public and cut crime*. CSJthinktank.

Chouhy, C. (2019). Social Support and Crime. In: Krohn, M., Hendrix, N., Penly Hall, G., Lizotte, A. *Handbook on Crime and Deviance*. Handbooks of Sociology and Social Research. Springer.

Clausen, S. (2007a). *Samfundstjeneste – Virker det?* Jurist – og økonomforbundets Forlag. 1. udgave, 1. oplag. Danmark.

Clausen, S. (2007b). *Har samfundstjeneste en præventiv effekt?* Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab.

Corcoran, M. S., Williams, K., Prince, K. & Maguire, M. (2017). *The Voluntary Sector in Criminal Justice: A Study of Adaptation and Resilience*. Keele University.

Cullen, F. T., Jonson, C. L. & Nagin, D. S. (2011). *Prisons do not reduce recidivism: The high cost of ignoring science*. The prison Journal 91: 48S. SAGE.

Cullen, F. T., Jonson, C. L. & Mears, D. P. (2016). *Reinventing Community Corrections*. Crime and Justice 46(1): 27-93.

Cullen, F. T. (2014). Social Support and Crime. I: Cullen, F. T., Agnew, R. & Wilcox, P. (2014). *Criminological Theory: Past to Present*. Fifth Edition. Oxford, University Press.

Datatilsynet (2021). *Vejledning – Samtykke*. Datatilsynet, Valby.

Durkheim, É. (1972). "Forms of social solidarity" i: Giddens, A. (red.) *Émile Durkheim: Selected writings*. Cambridge: Cambridge University Press.

Durkheim, É. (2021[1902]). *Om den Sociale Arbejdsdeling*. Hans Reitzels Forlag.

Eaton, G. & Mews, A. (2019). *The impact of short custodial sentences, community orders and suspended sentence orders on reoffending*. Ministry of justice analytical series.

Erhvervsstyrelsen (2024). *ESG – Hvad er det, og hvordan kommer vi i gang?* Webside: <https://virksomhedsguiden.dk/content/temaer/baeredygtig-omstilling/ydelser/esg-hvad-er-det-og-hvordan-kommer-du-i-gang/571548b6-b1f5-428e-994f-6ffab6d8a756/>

Focquaert, F. & Raine, A. (2012). *Ethics of community-based sanctions*. S. Barton-Bellessa, Encyclopedia of community corrections: 144-148. SAGE Publications.

Garland, David (2001) “The new culture of crime control”. Chapter 7 in D. Garland: *The Culture of Control*. Oxford: Oxford University Press. Pp. 167-192.

Give Steel (2022). *Folketingsmedlemmer på besøg: Vigtigt at nogle virksomheder tør satse på mennesker med en plet på straffeattesten*. Besøgt: 11. maj 2024. Webside: <https://givesteel.com/folketingsmedlemmer-paa-besoeg-vigtigt-at-nogle-virksomheder-toer-satse-paa-mennesker-med-en-plet-paa-straffeattesten/>

Gormley, J., Hamilton, M. & Belton, I. (2022). *The Effectiveness of Sentencing options on Reoffending*. Sentencing Council. UK.

Gunnlaugsson, H. (2021). *Criminal justice in a small Nordic country: The case of Iceland*. Nordisk Tidsskrift for Krminalvidenskab nr. 1/2021.

Happer, C., McGuinness, P. McNeill, F. & Tiripelli, G. (2019). *Punishment, legitimacy and taste: The role and limits of mainstream and social media in constructing attitudes towards community sanctions*. Crime Media Culture, Vol. 15(2) 301-321. SAGE.

Hayes, D. (2013). *Reading between the lines: English newspaper representations of community punishment*. European Journal of Probation, Vol. 5, No. 3, pp 24-40.

Harrits, G. S., Pedersen, C. S., Halkier, B. & Møller, A. M. (2020): “Kapitel 7. Indsamling af interviewdata” I: Hansen, K. M., Andersen, L. B. & Hansen, S. W. (red.). *Metoder i Statskundskab*. 3. udgave, 1. oplag. Hans Reitzels Forlag.

Hough, Mike and Farrall, S. and McNeil, F. (2013) *Intelligent justice: balancing the effects of community sentences and custody*. Project Report. The Howard League for Penal Reform, London, UK.

Jacobsen, M. H. (2014). "Kriminalitet" I: Bent, G., Jørgensen, A. & Larsen, J. E. (red.) *Det Danske Samfund*. Hans Reitzels Forlag.

Justitsministeriet (2020). *Virkninger af straf over for gerningsmænd, befolkning og ofre. Et litteraturstudie*. Justitsministeriets Forskningskontor.

Justitsministeriet (2021a). *Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Samfundstjeneste*. CIR1H nr. 9186 af 18/03/2021.

Justitsministeriet (2021b). *Aftale om kriminalforsorgens økonomi 2022-2025*.

Jørgensen, T. T., Kyvsgaard, B., Pedersen, A-J. B. & Pedersen, M. L. (2015). *Præventive effekter af straf og andre tiltag over for lovovertrædere – en forskningsoversigt*. Justitsministeriets Forskningskontor. Retsudvalget.

Khan, J. & Hooper, R. (2012). *Out in the open – What victims really think about community sentencing*. Victim Support, Make Justice Work.

Killias, M., Gilliéron, G., Kissling, I. & Villietaz, P. (2010a). *Community service versus electronic monitoring – what works better? Results of a randomized trial*. British Journal of Criminology. Oxford University Press.

Killias, M., Gilliéron, G., Villard, F. & Poggia, C. (2010b). *How damaging is imprisonment in the long-term? A controlled experiment comparing long-term effects on community service and short custodial sentences on re-offending and social integration*. Springer Science. University of Lausanne, Switzerland.

Kirkebak-Johansson, L. (2022). *Ekspert kritiserer regeringens udspil om højere straffe: Jeg forstår ikke formålet*. Danmarks Radio, politik. Udgivet: 21 august 2022.

Klement, C. & Pedersen, A-J. B. (2014). *Samfundstjeneste – En udvidet effektevaluering*. Justitsministeriets Forskningskontor

Klement, C. (2015). *Comparing the effects of community service and imprisonment on reconviction: Results from a quasi-experimental Danish study*. J. Exp. Criminology 11: 237-261. Springer.

Koops-Geuze, G. J., Wermink, H. T. & Weerman, F. M. (2023). *A Quasi-Experimental study on the effects on community versus custodial sanctions in youth justice*. Youth Violence and Juvenile Justice, Vol. 21(2) 106-129. SAGE.

Kriminalforsorgen (2019). *Samfundstjenestested – Tag del I en samfundsopgave og få løst en arbejdsopgave gratis*. PDF, folder. Link: <https://kriminalforsorgen.dk/wp-content/uploads/2019/01/samfundstjenestested.pdf>

Kriminalforsorgen (2024). *Samfundstjeneste*. Direktoratet for Kriminalforsorgen, København.

Kristiansen, S. (2010). *Kvalitative analyseredskaber*. I: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. *Kvalitative metoder – en grundbog*. Hans Reitzels Forlag.

Kruuse, E. (2008). *Kvalitative forskningsmetoder – i psykologi og beslægtede fag*. 6. udgave. Dansk Psykologisk Forlag.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015): *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. 3 udgave, 2. oplag. Hans Reitzels Forlag

Lilly, J. R., Cullen, F. T. & Ball, R. A. (2011). *Chapter 7: The irony of State Intervention*. Criminological theory – Context and consequences. 5th Edition. SAGE Publications.

Minor, K. I. (1993). *PUNISHMENT AND MODERN SOCIETY: A STUDY IN SOCIAL THEORY*. by David Garland Chicago, IL: University of Chicago Press, 1990, 312 pp. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 9(3), 274-277. <https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.1177/104398629300900311>

Muiluuvuori, M. L. (2001). *Recidivism among people sentenced to community service in Finland*. Journal of Scandinavian studies in Criminology and Crime Prevention, Vol. 2, s. 72-82.

Müntzberg, J. K. (2024a). *Besvarelse af spørgsmål nr. 25* (Alm. Del) fra Folketingets Ældreudvalgt. Folketinget, Straffuldbyrdelseskontoret. Link: <https://www.ft.dk/samling/20231/almdel/sou/spm/25/svar/2011879/2806302/index.htm>

Müntzberg, J. K. (2024b). *Besvarelse af spørgsmål nr. 28* (Alm. Del) fra Folketingets Ældreudvalgt. Folketinget, Straffuldbyrdelseskontoret. Link: <https://www.ft.dk/samling/20231/almdel/%C3%A6lu/spm/28/svar/2011888/2806327.pdf>

Nørgaard, T. B. K. (2022). *Naboland lukker flere af landets fængsler fordi der ikke er fanger nok. Politiken*. Udgivet: 10 september 2022.

Olesen, A., Helminen, M. & Bäcklin, E. (2023). The Penal Voluntary Sector's Role in the Nordic Countries: A Shadow State? I: Nielsen, S. P. P. & Hammerslev, O. (Ed.) *Transformations of European Welfare States and Social Rights – Regulations, Professionals and Citizens*. Palgrave Macmillan.

Persondata.aau.dk (2024). *Persondata og GDPR på AAU*. Website: <https://www.intern.aau.dk/gdpr/>

Rasmussen, L. T., Remvig, K. & Wien, C. (2017). Litteratur- og informationssøgning til opgaven. I: Rienecker, L. & Jørgensen, P. S. (2017). *Den Gode Opgave – håndbog i opgaveskrivning på videregående uddannelser*, 5. udgave. Samfundslitteratur. S. 145-170.

Riis, O. (2004). *Sociologiske metoder i praksis*. Sociologisk Laboratorium: Aalborg Universitetsforlag.

Riis, O. (2012). Kvalitet i kvalitative studier. I: Jacobsen, M. H. & Jensen, S. Q. (red.) (2012). *Kvalitative udfordringer*. Hans Reitzels Forlag.

Ritzau (2022). *Kriminolog om udspil: Hårdere straffe har ikke præventiv effekt*. Berlingske. Udgivet 23. august 2022. Link: <https://www.berlingske.dk/politik/kriminolog-om-udspil-haardere-straft-har-ikke-praeventiv-effekt>

Robinson, G. (2016). *The Cinderella complex: Punishment, society and community sanctions*. Punishment & Society, vol. 18(1) 95-112. SAGE.

Rockwool Fonden (2024). *Er alternative strafformer vejen frem?* [Briefing via Youtube kanal]. Udgivet: 3. april 2024. Link: <https://www.youtube.com/watch?v=3LquMN-Hirg>

Servicehundeademiet (2024). *I Servicehundeademiet har vi focus på ESG-regnskab, CSR-profil samt FN's Verdensmål* [Opslag på LinkedIn]. Tilgået 11 maj 2024.

Sheppard, A. & Ricciardelli, R. (2020): *Employment after prison: Navigating conditions of precarity and stigma*. European Journal of Probation, Vol. 12(1) 34-52. Sage.

Solgaard, A. (2023a). *Sag fra Randers vækker opsigt: Meget alarmerende*. TV2 Østjylland. Udgivet 7 december 2023.

Solgaard, A. (2023b). *Plejhjemsbeboer raser: Kriminelle forklædt som frivillige*. TV2 Østjylland. Udgivet 6 december 2023.

Stie, H. B., Wismann, I. M. L. & Friis, A. K. (2023). *Stort millionbeløb brugt på at rekruttere fængselsbetjente – men plan er slået fejl*. TV2, Samfund.

Swanningen, R. V. & Beijerse, J. U. (1993), *From Punishment to Diversion and Back Again; The Debate on Non-custodial Sanctions and Penal Reform in the Netherlands*. The Howard Journal Vol. 32 No 2. Cambridge.

Tabar, O. F., Miravalle, M., Ronco, D. & Torrente, G. (2016). *Reducing the prison population in Europe: Do community based sentences work?* European Prison Observatory.

Trolle, J. S. (2024a). *DF kræver nye regler for dømte, der har samfundstjeneste på plejehjem*. Danmarks Radio. Udgivet: 8 januar 2024.

Trolle, J. S. (2024b). *Kriminelle har haft samfundstjeneste på 88 plejehjem sidste år: Vælger selv, om dom skal holdes hemmeligt*. Danmarks Radio. Udgivet: 8 januar 2024.

Weaver, B. & Armstrong, S. (2011). *User Views of Punishment. The dynamics of communitybased punishment: insider views from the outside*. Research Report No. 03/2011.

Wermink, H., Blokland, A., Nieuwbeerta, P., Nagin, D. & Tollenaar, N. (2010). *Comparing the effects of community service and short-term imprisonment on recidivism: A matched samples approach*. J. Exp Criminology 6: 325-349. Springer.

Wermink, H., Been, J., Schuyt, P., Wijck, P. V. & Blokland, A. (2023). *The price of retribution: Evidence from the willingness to pay for short-term prison sentences compared to community service orders*. Journal of Experimental Criminology. Springer.

Yukhnenko, D., Wolf, A., Blackwood, N. & Fazel, S. (2019). *Recidivism rates in individuals receiving community sentences: A systematic review*. PLoS ONE 14(9).